

Množina mesečno 30 din, za inozemstvo 50 din — nedeljska izdaja celoletno 96 din, za inozemstvo 120 din. Ček. rač. Ljubljana 10.650 za naročnino in 10.349 za inserate. Podružn.: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

SCLOVENECC

Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana. — Telefon: 40-01 do 40-05. — Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana. — Telefono: 4001-4005.

Abbonamenti: Mese Din 30; Estero, mese Din 50; Edizione domenica, anno Din 96; Estero Din 120. C. C. P. Lubiana 10.650 per gli abbonamenti; 10.349 per le inserzioni. Filiali: Jesenice, Kranj, Novo mesto.

Slavna dejanja italijanske vojske v Albaniji

Poročilo Generala Cavallera Duceju o pomladanskih bojih v Albaniji

Rim, 15. maja. s. Šef glavnega generalnega štaba in vrhovni poveljnik oboroženih sil v Albaniji je poslal Duceju sedeče pismo:

»Duce! Na tem prizorišču vojne je ozek pas, ki nosi zelo globoke sledove bitke, ki se je tu odigrala in drhti od utripov sile in junaštva italijanske vojske. Tu je koda 731 in hrib Monastero. Vi, Duce, poznate te kraje in ste bili neposredna priča junaških žrtv naših pešcev, ki so se borili tukaj v preteklem marcu. Ta hrabrosti prelaz se dviga nad dolino Desnice v dolžino nekaj kilometrov in da je izgled kraških postojank z nepremagljivimi ovirami. In na tem Krasu je divjala bitka s presunljivo zagrizenostjo. Vsa kos zemlje nosi številne sledove udarcev topništva ter naših in sovražnikovih mozarjev. Tam leži zapuščen in polomljen orožje, zlomljene puške, tam sovražnikovih topiči, ki so jih naši strelci uničili, ročne bombe in vespovod razmetani topovski zapirali. Zraven leži velik oklepni voz, ki ga je razdrila mina. Mnogo naših je padlo in so jih po zadnjem napredovanju pobrali ter s pieteto pokopali na samih postojankah. Vmes se vijejo sovražnikovih rovi, ki so bili zavzeti in spet odvzeti ter so ovirali korak naših napadalcev. Ti rovi so polni trupel. Nobena druga postojanka ne more s tolikim učinkom pričati o ogorčenosti, s katero so naši vojaki privedli do zmage marčno ofenzivo, ki ste jo ukazali in vodili Vi in so prizadejali sovražni grški vojski strahovite izgube in zrahlijali njen odpor ter onemogočili vsak nadaljnji poskus.

Dne 22. februarja, ko sem Vam imel čast sporočiti po telefonu, da se je strla že trinajsti dan velika sovražnikova ofenziva, ki se je začela proti Tepeleniju, ste mi Vi ukazali, naj pospešim vse priprave za protiofenzivo, kakor ste jo Vi predvideli. Čim ste Vi 2. marca prišli v Albanijo, se ni samo položaj obrnil v našo korist, temveč so bile velike enote rezerve znova preurejene; ko pa je bilo končno zbrano topništvo, ki je bilo poslano iz Italije k nam za okrepitev, so bile priprave za ofenzivo skoraj končane. Naš sovražnik pa je še vedno skušal brez ozira na zmedo, izvršiti svoje geslo »Tepeleni za vsako ceno« in je začel z novim velikim poskusom, ki naj bi se ob zori 6. marca spremenil v ofenzivo proti Tepeleniju. Ta ofenziva bi se potem morala razširiti proti 15. marcu na odsek pri Beratu, da bi sovražnik prišel nad Tepeleni tudi s severa. Da je hotelo grško poveljstvo izvršiti proti nam nenavaden napor, dokazuje dejstvo, da je spravilo skupaj na odsekih pri Vojuši in Desnici svojo 17. divizijo, ki je počivala na korčanskem odseku, dve drugi diviziji (6. in 7.) in eno hitro divizijo, ki je bila znova sestavljena. Zadnje tri divizije so bile sprva namenjene za bolgarsko bojišče. Vse to je prišlo še k tistim njihovim silam, ki so bile nakopičene že na bojišču pri Vojuši, kjer je sovražnik že prej poskušal z obupnimi napori, toda vse brez uspeha. Ampak že 9. marca, ko bi se moral začeti prvi sovražnikov napad na odseku pri Beratu, smo mi tja usmerili svojo ofenzivo, kamor smo po Vaših ukazih razvrstili tudi velik del vojske in velik del razpoložljivih vojnih sredstev. Na odseku pri Vojuši so istočasno tekale priprave za odločen protinapad. Ta naša akcija na odseku pri Beratu je imela namen povzročiti v sovražnikovih vrstah, ki so bile v krizi, zastoj, prebiti fronto in jim zadati smrtni udarec.

Našim napadom se je sovražnik zagrizeno upiral, medtem pa smo mu mi odrezali možnost, da bi svoje sile sploh razvil v dolini Vojuše. Tako je sovražnik v obupni obrambi izgubil dve diviziji, ki sta mu še preostajali. Mnogo polkov je bilo razpršenih ali pa so bili zdesetkani med boji, da je ostal od njih samo po en bataljon, in so se morale zastave vrniti za fronto.

(Ujetniki so pripovedovali: »Naše izgube so bile strahovite. Posebno jih je povzročilo topništvo in letalstvo. Še eno takšno bombardiranje, kakršno se je dogodilo v zadnjih dneh, in grški vojaki bodo položili orožje.« Nekaj drugi ujetnik je pristavil: »Tretjina naše vojske so sedaj sami mrtvi, ranjeni, zmurznjeni ali pa razpršeni.«) Pravilno oceno uspehov, ki smo jih s tem dejanjem dosegli, nam daje dejstvo, da smo nekaj kilometriskim globinskim prodorom v sovražnikovo ozemlje povzročili sovražniku tako strahovite izgube in mu povzročili takšno razsulo, da smo mu s tem vzeli vsako možnost za nadaljnje vojskovanje. (Drugi ujetniki so izjavili: »Bombardiranje 9. mar-

ca je naše čete dobesedno zdesetkalo in morala vojakov je tako padla, da se nas je vseh prijel blodna misel, da bi pobegnili izpod zastav.«) Danes vemo z gotovostjo, da so bili napol pobiti polki in sicer II. pehotni, V. pehotni, 13. pehotni, 19., 39. evzonski in 50. pehotni. Tudi drugi znaki so govorili za moralno in materialno oslabelost sovražnikove vojske: ko so 11. marca prišli v prvo črto čete starejših letnikov, ki niso bile dobro izvežbane, ko so se začela umikati poveljstva in izpraznjevati skladišča, dalje tedaj, ko je bilo grškim oddelkom naročeno organizirati obrambo na vsaki postojanki. Dokaz je tudi v tem, da so se začela obrambna dela tudi tam, kjer jih prej ni bilo. Dalje se vidi iz dejstva, da so se v prve boje črte vračali oddelki, ki so se malo ali skoraj nič odpočili od prejšnjih bojov in so vojaki bežali iz polkov, že tedaj, ko so komaj prispeli v prve črte.

Ko se je to na sovražnikovi strani dogajalo, pa smo bili mi takoj pripravljeni na podlagi Vaših ukazov, da začnemo z drugo akcijo odločilnega značaja. Pri črti »Mali« so se odprle nove ceste v tem brezizhodnem zemljišču, privlekli smo novo topništvo in ga postavili na mesta in vse to je bilo pripravljeno do konca marca. Tedaj je nenadoma stopila v vojno Jugoslavija. To nam je velevalo, da smo na južnem bojišču (250 km) morali predvideti vse možnosti proti novemu sovražniku. Prav v tem trenutku so se začeli kazati pravi rezultati naših akcij v marcu. Tedaj me je skrbelo, kakor sem Vam bil povedal, da bomo morali omejiti naše zbiranje proti Grkom, ker bodo ti razbremenjeni zaradi napada jugoslovanske vojske in bodo mogli sami napasti. Predvidevali smo pravilno, da se bo prva akcija jugoslovanske vojske začela na odseku pri Skadru, kajti z zavzetjem tega mesta so Srbi odločno računali in bi potem lahko napredovali proti Draču in Tirani in posledica tega bi bila, da bi se grška vojska začela zbirati proti jugu. Čeprav je imela grška vojska zelo majhno možnost za napad, pa vendar ne bi izpustila te edinstvene prilike. Ko se je razvila jugoslovanska akcija, smo mi v resnici imeli priliko videti omejeno delovanje grške vojske na bojišču IX. armade, ki je bilo sicer zelo zagrizeno, toda s pomanjkljivimi silami (samo ena divizija), da bi mogla doseči kakšen uspeh in predreti našo

fronto in se združiti z jugoslovansko vojsko, ki je operirala ob Dibra Struga.

Potem se je zvedelo, da je proti koncu marca prispela nemška vojska v Bolgarijo. Po drugi strani pa je grški ministrski predsednik izrazil svojemu kralju prepričanje, da je vojska prišla do skrajne meje svojih sil in da se ne bo mogla več držati. To dokazuje, da je bila v tej bitki po šahi navodilih in pod Vašim vodstvom od 9. do 14. marca grška vojska uničena in pobita. Simbol tega zmagovitega pohoda naših čet, pa bo ostal pas, ki ga predstavlja točka 731 na hribu Monastero. Tukaj se je junaški duh naše pehote pokazal v vsej svoji luči: tam so zaživele znaki ponosne borbe, vsa slavna dejanja in vse bojišče od Tomorija do Scindelija je en sam dokaz teh dni. Vse ta teren je bil očiščen in italijanski vojaki so s pieteto pokopali ne samo svoje padle, temveč tudi vse sovražnike, ki so padli na tem ozemlju. Na vrhu te točke svoj visok križ na kamenitem postavku. Zato predlagam, Duce, naj bi ta točka dobila trajnejšo označbo in mi dovolite, da predlagam, da se označi kot svetni prostor, kjer naj se postavi svetišče naših junakov, ki so padli v albanski vojni.« — General Ugo Cavallero.

La risposta del Duce al Generale Cavallero

Il Duce ha così risposto al generale Cavallero:

»Accolgo con emozione profonda la vostra proposta di innalzare il Sacro per i nostri caduti nella guerra contro la Grecia sull'aspra zona di quota 731 e di Monastero. E' la zona dove dal 9 al 14 marzo fu impegnata la battaglia decisiva, che dallo stesso nemico venne chiamata la più grande e la più sanguinosa della sua storia moderna. E' tra la Voiussa e l'Osum, sui fronti tenuti dal quarto ottavo venticinquesimo Corpo d'Armata, che furono spezzate le reni al nemico. E' la zona ove i nostri soldati offrirono alta insuperabile testimonianza d'eroismo. Tale testimonianza deve rimanere e rimarrà imperitura nei luoghi bagnati dal sangue dei combattenti e nel cuore del popolo italiano.«

Duce

je tako odgovoril:

»Z globokimi čustvi sprejemam Vaš predlog, da se zgradi svetišče za naše padle junake v vojni proti Grčiji na trdem ozemlju kote 731 in na hribu Monastero. Na tem pasu je bila od 9. do 14. marca odločilna bitka, ki jo je sam sovražnik označil za največjo in najbolj krvavo v moderni vojni zgodovini. Na bojišču ob Vojuši in Osumi, ki so ga držali 4., 8. in 25. Armadni Zbor, si je sovražnik zlomil rebra. Na tem prostoru so naši vojaki podali visok in nepobiten dokaz svojega junaštva. Ta dokaz bo ostal za večno vtisnjen v teh, s krvjo naših vojakov namočenih tleh in vtisnjen v srca italijanskega naroda.«

Kralj in Cesar v južni Albaniji

Tirana, 15. maja. s. Na poti skozi srednje dele Albanije se je Kralj in Cesar včeraj ustavil v Elbasanu. Tudi tukaj so se ponovile manifestacije, kot v vseh drugih krajih, skozi katere je Kralj in Cesar poteval v Elbasanu so se zbrali prebivalci z vseh krajev ob Skumbi v svojih gorskih nošah in so manifestirali svojo zvestobo za Kralja in Cesarja. Pred mestom so Suverena sprejeli general Jacomini, predsednik albanske vlade in vsi ministri, prefekt in župan ter predstavniki civilnih in vojaških oblasti. Mestni župan je imel na Kralja in Cesarja nagovor v katerem je izrazil srečo prebivalstva, da more v svoji sredi pozdraviti svojega ljubljene vladarja. Poudaril je, da po-

meni Njegova navzočnost zagotovilo za največjo srečo Skenderbegove dežele. Kralj in Cesar je potem sprejel poklonitev elbasanskih odličnikov v mestni hiši, nato pa zastopnike veroizpovedi. Ker je medtem zbrano ljudstvo navdušeno pozdravljalo in vzklikalo Vladarju, se je Suveren pokazal na balkonu mestne hiše in odzdravljalo ljudstvu. Nato je Kralj in Cesar v spremstvu vseh odličnikov zapustil mesto, ljudstvo pa ga je tudi sedaj radostno pozdravljalo.

Potem je Kralj in Cesar odšel proti Kalibakiju, prizorišču najhujših bojov, v katerih so se italijanske čete pokazale v vsej svoji vzdržljivosti in junaštvu. General Rossi, poveljnik 25. armadnega zbora, je prosil Kralja in Cesarja, naj odkrije spomenik, ki je bil postavljen v čast padlim vojakom iz njegovega armadnega zbora. Kralj in Cesar je nato odšel proti spomeniku, postavljenemu med protitankovskimi ovirami, katere so postavili Grki, da bi preprečili prodiranje italijanskih čet. Zraven tega spomenika pa je postavljen drug spomenik, na katerem je napisana beseda »Kralj«; še bližje pa je v pobočju hriba vdolan mozaik, ki predstavlja orla s razpetimi krili in katerega so naredili planinci iz bataljona »Tolmezzo«, ki so se borili na hribu Solito. Ti spomeniki so najbolj zgovorna priča vsega junaštva in žrtv, ki jih je italijanska vojska pokazala.

Kralj in Cesar je odšel odpoval proti Janini, kjer ga je pozdravil general Girotti, ki je poveljeval junaški in legendarni diviziji »Giulia«.

Nemško vojno poročilo

Berlin, 14. maja. Vrhovno vojno poveljništvo je izdalo danes naslednje poročilo:

Letalstvo je potopilo zadnjo noč na morju vzhodno od Sunderlanda tri trgovske ladje s skupno 14.000 tonami in bombardiralo več važnih luk v južni in srednji Angliji.

V Severni Afriki se je razbil angleški napad na odsek italijanske divizije, ki so ga podpirali oklepni vozovi. Pri tem je bilo 6 sovražnih oklepnih voz uničenih. Nadaljnji boji so prinesli nemško-italijanskim četam krajevne uspehe.

Okrog Solluma so izvidniški oddelki nemškega afriškega zbora prodrli dalje proti vzhodu in jugovzhodu.

Na otoku Malti so nemška bojna letala podnevi in tudi zadnjo noč zopet z dobrim učinkom napadla letališče v Lucei.

Sovražnik je snoti s slabimi silami bombardiral otok Helgoland. Vojške škode ni bilo, razdejane so bile samo stanovanjske hiše, več civilnih oseb pa je bilo ubitih ali ranjenih. Protiletalsko topništvo je sestrelilo dve izmed napadajočih angleških bojnih letal.

Nad nemškim ozemljem zadnjo noč ni bilo nobenega sovražnega bojnega delovanja.

Posadka nekega izvidniškega letala s stotnikom Pritzelom, narednikom Heinemannom, narednikom Hoppejem in podčastnikom Hausom se je posebno odlikovala pri izvršitvi težke izvidniške naloge nad Anglijo.

V bojih v Severni Afriki se je s previdnostjo in hrabrostjo posebno odlikoval nadporočnik Schultz kot letalski izvidnik za borbo.

Irska ostane nevtralna

Washington, 15. maja. Rj. V San Francisku je na nekem zborovanju Ircev govoril irski poslanik Aiken, ki je rekel, da bo Irska ostala nevtralna, pa če tudi bi jo Anglija skušala iztrdati. Nato je minister govoril o tem, kaj vse počne Anglija, da bi Irsko spravila ob njeno nevtralnost. Irska se oskrbuje in hoče zase svojo oporišča, ker želi, da bi koristilo samo Irceem. Nič ne bo Irske prišlo k temu, da bi opustila svoje ravnanje.

Tobruk violentemente bombardata

Bolletino No. 344

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica:

Velvoli italiani e tedeschi hanno attaccato le basi aeree di Malta. — In combattimenti aerei sono stati abbattuti tre velivoli britannici.

Nell'Africa settentrionale attività di artiglierie sul fronte di Tobruk e di reparti esplo-

ranti ad oriente di Sollum. — Nostri aerei hanno sottoposto a successivi bombardamenti il porto e gli impianti di Tobruk. — Un piroscafo è stato incendiato. — Aerei nemici hanno bombardato Derna.

Nell'Africa orientale continua la pressione nemica in tutti i settori e particolarmente in quello dell'Amba Alagi ove le nostre truppe resistono con estremo accanimento.

Tobruk hudo bombardiran

Italijansko vojno poročilo št. 344

Rim, 15. maja. Rj. Uradno poročilo št. 344 glavnega stana italijanskih vojnih sil se glasi:

Italijanska in nemška letala so napadla letalska oporišča na Malti. Med letalsko bitko so bila sestreljena tri angleška letala.

V severni Afriki delovanje topništva na bojišču pri Tobruku in izvidniških oddelkov na vzhodu od Soluma. Naša letala so zaporedoma bombardirala pristanišče in naprave v Tobruku. En parnik je bil zažgan. Sovražna letala so bombardirala Derno.

V vzhodni Afriki se sovražni pritisk nadaljuje v vseh odsekih in zlasti pri Alagitiu, kjer se naše čete zelo odločno upirajo.

šajo položaje. Zelo hudo je delovanje letalstva osi, ki neusmiljeno toleče angleška oporišča in uničuje gradivo, ki ga angleško poveljstvo zbira s tako težavo.

Tudi v Sollumu je postal položaj v zadnjih dneh bolj napet. Italijanske in nemške čete stalno podpirata letalstvo ter opravljajo izvidniške pohode vedno globlje v sovražno ozemlje. Močni italijanski in nemški oklepni oddelki so vdrl globoko v angleške črte in so zajeli mnogo plena in jetnikov. Vsi angleški poskusi, da bi prevzeli inicijativo na bojišču pri Tobruku in Solumu, so propadli. Vsem angleškim napadom, ki so vedno odbiti, slede protinapadi čet osi, ki delajo po načrtu in razbijajo sovražno organizacijo.

Abesinija

ostane italijanska

Španski list o junaštvu italijanskih vojakov v Abesiniji

Madrid, 15. maja. Rj. Dnevnik »Madrid« objavlja uvodnik pod naslovom »Abesinija«. V članku razpravlja o vojaškem položaju v vzhodni Afriki in pravi, da se italijanska vojska, ki je že več mesecev brez vsakih zvez z domovino, junaško in zmagovito bojuje proti angleškim silam, ki so v premoči. Dnevnik slavi junaštvo italijanskih vojakov in ga primerja z obnašanjem angleškega ekspedicijskega zbora v Grčiji, ki je zbežal iz Grčije po treh tednih, dasi je imel odprte vse prometne veze. Zato je popolnoma na mestu pravilno ceniti vztrajnost in junaštvo italijanskih vojakov.

Madridski list poudarja, da bo Abesinija ostala italijanska, pa naj se zgodi kar koli v tem odseku, ker je Italijani niso prepeljali samo s svojo krvjo, ampak so jo tudi civilizirali, ko so jo rekli tisočletnega suženjstva. Narodi, katerih ošabnost ni v skladu z njihovim junaštvom, bi se morali mnogo naučiti na straneh slave, ki si jo piše italijanska vojska v vzhodni Afriki.

Bolgari v Ohridu

Sofija, 15. maja. Rj. Danes zjutraj so bolgarske čete vkorakale v Ohrid, ki so ga italijanske čete 11. aprila osvobodile izpod srbskega jarma. Bolgarski narod, ki slavi danes god kralja Borisa, je z navdušenjem sprejel to novico. Dopoldne je bilo slovesno cerkveno opravilo v katedrali Nevski.

Velike angleške sile zaprte v Tobruku in Sollumu

Rim, 15. maja. Rj. Že več dni se razvijajo v območju Tobruka boji, prav tako pa tudi pri Sollumu in je na mestu, da o njih podamo podrobnejše poročilo:

V trdnjavi Tobruk so dejansko zaprte velike angleške sile, ki se obupno branijo in ki so že ponovno z močnimi napadi skušale razširiti obroč, ki jih oklepa. Vkljub velikim izgubam in velikim žrtvam se angleškim četam ni posrečilo pri Tobruku doseči nobenega uspeha. Vsi njihovi izpadi so se izčrpali v mlakah krvi in lahko se reče, da je bojišče pravo pokopalnišče njihovega vojnega materiala. Angležem se ni posrečilo zlomiti niti enega obroča italijanske nemške verige, ki oklepa Tobruk in njihov položaj je vedno slabši, ker si Italijani in Nemci s stalnimi napadi bolj-

Italijanski poveljnik general Gariboldi v Severni Afriki dobil visoko nemško odlikovanje

Na bojišču, 15. maja. Rj. Vojni dopisnik agencije Stefani poroča: General Rommel, poveljnik nemškega ekspedicijskega zbora v Afriki, je izročil generalu Gariboldiju, poveljniku italijanskih sil v severni Afriki, železni križ prvega in drugega reda, ki mu ga je podelil vodja Nemčije. Slovesnost se je razvijala v ozračju velikega tovarstva in je bil navzoč načelnik štaba in mnogo častnikov italijanskega poveljstva ter častnikov iz spremstva generala Rommela. General Rommel je izrekel generalu Gariboldiju svoje in nemške vojske čestitke in pri tem naglasil tesno in uspešno sodelovanje med italijanskimi in nemškimi vojniki. General Gariboldi je v svojem govoru izrekel zahvalo vodji Nemčije.

Papežev srebrni škofovski jubilej

Rim, 15. maja. Rj. Včeraj je sv. oče papež Pij XII. slavil srebrni jubilej svojega škofovanja. Včeraj je poteklo 25 let, kar je bil posvečen za škofa. Iz vseh strani je za to priliko sv. oče prejel mnogo brzojav in čestitk. Za škofa ga je imenoval papež blagodejna spomina Benedikt XV., ki ga je tudi sam posvetil v sikstinski kapeli. Včeraj jutraj je papež maševal v svoji zasebni kapeli. Sv. maše so se udeležile nekatere najbližje osebnosti iz papeževine okolice. Nato je papež sprejel v zasebni avdienci msgr. Constantina, tajnika kongregacije de Propaganda Fide, in pa očeta Bella, generala manjših bratov. Nato je bilo sprejetih več sto gojencev rimskih verskih zavodov, prav tako pa tudi skupin otrok, ki so ravno ta dan prejeli prvo sv. obhajilo.

Novice s Hrvaškega Meje med Italijo in Hrvatsko bodo kmalu določene

Zagreb, 15. maja. Rj. »Hrvatski narod« piše v svojem uvodniku, da bodo v kratkem določene tudi meje s fašistično Italijo. Na ta način, pravi dnevnik, se bo na Jadranu nadaljevala doba miru in sodelovanja med dvema narodoma, ki sta po usodi postavljena na eno in drugo omrežje in jima je po kulturnih in zgodovinskih tradicijah določeno, da naj ostaneta prijatelja.

Nemški letalci odšli iz Zagreba

Zagreb, 15. maja. Rj. Nemški letalci, ki so bili v Zagrebu od zasedbe Zagreba po nemških četah, so odpotovali. Poveljnik oboroženih sil general Kvaternik se je zahvalil nemškim letalcem za njihovo sodelovanje v boju za neodvisnost Hrvatske. Razdelil jim je darila in spomine na Zagreb.

Hrvatski Rdeči križ

Zagreb, 15. maja. Rj. Ustanovljen je bil hrvatski Rdeči križ, ki je popolnoma samostojna organizacija.

Aretiran srbski polkovnik

Zagreb, 15. maja. Rj. Bivši srbski polkovnik Gajić je bil aretiran v Mostarju. Polkovnik je obtožen, da je kruto postopal s katoliškimi Hrvati in Muslimani.

Nemški okrajni glavar v Vukovaru

Zagreb, 15. maja. Rj. Poglavljenik dr. Pavelić je imenoval nove hrvaške okrajne glavarje. Dnevnik naglašajo, da je bil za okrajnega načelnika v Vukovaru imenovan dr. Elicker, član nemške narodne skupine.

Preseljevanje narodov v Dobruđi

Bukarešta, 15. maja. Rj. Mešana romunsko-bolgarska komisija za preselitev romunskega prebivalstva iz južne Dobruđe in preselitev bolgarskega prebivalstva iz Rumunije je sklenila, da se naj druga selitev zaključi dne 25. maja. Do tega dne bo odšlo iz Rumunije 3.000 Bolgarov, iz južne Dobruđe pa 4.700 Rumunov. Preseljevanje je že v teku.

Srbija mora plačati Madžarski

500 milij. din za podrte mostove

Budimpešta, 15. maja. Včeraj so objavili prvo službeno cenitev odškodnine, katero bodo morali plačati Srbi Madžarski za mostove in ceste, ki so jih poškodovali, ko so se umikali iz krajev, ki jih je zasedla Madžarska. Po prvi cenitvi bo morala plačati Srbija Madžarski 50 milijonov pengő, kar znese najmanj 500 milijonov dinarjev. Kakor je znano, je srbska vojska pri umikanju več ali manj porušila in poškodovala 76 večjih mostov.

Vojaške priprave na Tihem oceanu

Tokio, 15. maja. s. Ugledni japonski časopis »Jomiuri Simbun« navaja v eni svojih zadnjih številk zanimive podatke o angleško-ameriških vojnih pripravah v južnem delu Tihiga oceana med Manillo in Singapuru. Ti podatki, o katerih omenjeni japonski časopis pravi, da jih je dobil iz zanesljivega vira, kažejo, da so angleške in ameriške vojaške priprave v Singapuru, v Manilli in Surabaji izredno velike. »Jomiuri Simbun« piše med drugim:

V smeri proti Singapuru prihajajo iz Nove Zelandije, Avstralije in Indije nove sile. 8. maja je prišel v Manilo ameriški mornariški transport, v katerem je bilo približno 2.000 mož in precej bombnikov. V pristanišču Cavite, v bližini Manille se je zasedla admiralska ladja ameriškega tihomorskega brodogradila »Houston«, in manjša ladja za letala »Ranger«, poleg tega pa še številni rušilci in okrog 20 podmornic. Minsko polje pri Hongkongu je bilo razširjeno.

V Singapuru je prišlo okrog 40.000 avstralskih vojakov, ki so bili poslani na severno bojišče. Računajo, da je zdaj zbranih v pokrajini Malezije približno 100.000 oboroženih vojakov.

V singapurskem zalivu je zdaj zbranih šest križark, številne torpedovke in ena ladja, nosilka letal.

Vojaške priprave so v teku tudi v Holandski Indiji. V Surabaji so ustanovili novo pomorsko oporišče, v katerem so zdaj štiri križarke, 12 rušilcev, 18 podmornic in približno 100 drugih ladij in ladij. V številnih drugih pristaniščih so zbrana vodna letala ameriškega tipa.

Prekmurje pod madžarsko upravo

Madžari so zasedli oba prekmurska okraja, murskosoboškega in dolnjelendavskega. Le nekaj vasi ob bivši jugoslovansko-nemški meji je zasedeni od nemških čet, med njimi Cankova in Fikšinci. Mimogrede bodi povedano, da so Madžari zasedli tudi hrvaška okraja Cakovce in Prelog. Strigova in Razkrižje, za kateri so se pod bivšo Jugoslavijo potegovali Hrvati, sta zasedeni od nemških čet.

Formalne priključitve teh krajev Madžarski še ni proglasila in zato so vsi ti zasedeni kraji še vedno pod vojaško upravo, ki je napram Slovincem zelo kulantna z izrecno motivacijo, da ima o poslovanju prejšnje slovenske uprave najugodnejše vesti in da nima nobenih pritožb o ravnanju z Madžari s strani prejšnjih slovenskih oblasti. Tukaj naj pripomnimo, da voditelj naših Prekmurcev, župnik Klekl, ni v zaporu in da se nahaja pri sombatskem škofu.

Prekmurje so razdelili med dva madžarska komitata. Dolnjelendavski okraj spada pod komitat Zala, murskosoboški pa pod komitat Vas. Madžari so že za časa bivše Jugoslavije lendavski okraj smatrali za povsem madžarskega, o soboškem pa so priznavali, da je zlasti njegov južni del naseljen s »vendškimi« življem. Zaradi takega madžarskega pojmovanja je razumljivo, da so sedanje madžarske oblasti v soboškem delu Prekmurja začasno prevzele v službo mnogo več dosedanjega uradništva kakor v lendavskem delu. Kot zanimivost tukaj omenimo, da je bil prevzet v službo tudi dosedanji okrajni glavar dr. Bratina, ki ima za ženo Madžarko in ki je že zaprosil za madžarsko državljanstvo.

Glede trenutnih jezikovnih razmer v Prekmurju je zanimivo, da se vsi uradni razglasi izdajajo dvojezično. Vendar ne uporabljajo več knjižne slovenščine, pa tudi ne živega prekmurskega narečja, marveč tako imenovano »vendščino«, ki so jo naši Prekmurci govorili pred kakimi 200 leti in ki je današnji Prekmurci povsem ne razumejo več.

Naše inteligentne kroge gotovo zanima vprašanje murskosoboške gimnazije. O tej se sedaj v Prekmurju širijo vesti, da bo ostala neokrnjena, da pa se bo v njej poučevalo v vendščini.

Gospodarske razmere so se pod madžarsko oblastjo že precej spremenile. Dinar je že s 1. majem izgubil zakonito veljavo in so ga že v razmerju 1:10 zamenjali za pengo. Pri tej zamenjavi se je izkazalo, da je bilo v Prekmurju ogromno denarja, toliko, da tega ni bilo ni pričakoval, tudi podružnica madžarske narodne banke ne, ki je morala dvakrat naknadno iz Pešte naročiti madžarske bankovce, da je mogla zamenjati vsi denar, ki so ga Prekmurci predložili v zamenjavo. Tako je neki industrijec židovskega porekla zamenjal kar 30 milijonov dinarjev, ki jih je imel shranjene v gotovini. Srednji trgovec so zamenjavali po dva do štiri milijone dinarjev, pa tudi širše plasti ljudstva so zamenjavale znatne vsote denarja.

Zanimive so cene, ki vladajo na živilskem in žitnem trgu. Mast stane do 34 din kg, krompir stane 0,60 din kg, 100 kg rži prodajajo po 260—280 din, pšenico po 280—300 din. Sladkor je po 20 din, jajca pa so po 0,90 do 1 din. Svinjsko meso je po 24 din, telečje po 22 in goveje po 18 din. Veliko je pomanjkanje usnja in podplatov, kar se dobi le na karte. Silno draga je prava kava, ki velja kar 700 din kg.

Na sedanji promet obično vpliva dejstvo, da so vsi mostovi raztrgani. Oddelki bivše jugoslovanske vojske so pri svojem umiku pogladi v zrak novi

Pogajanja med Francijo in Nemčijo o važnih vprašanjih

Berlin, 15. maja. Rj. Dasi še ni zadostnih podatkov, ki naj bi osvetlili pogajanja med Francijo in Nemčijo, se vendar lahko po izjavah tukajšnjih političnih krogov poudari, da se je govorilo v prvi vrsti o tem, da bi se razčistili bodoči evropski položaj v zvezi z angleško blokado in z nekaterimi grožnjami, ki prihajajo od ene strani Atlantika in ki dobivajo vedno nove oblike.

V zvezi s tem se zelo velika pozornost pripisuje gonji španskega tiska proti pritisku, ki se izjavja iz Anglije in ki skuša vplivati na špansko zunanjo politiko. Prav tako je tudi zanimiva novica, da se je nemški veleposlanik von Papen vrnil v Ankaru in da se je dolgo pogovarjal s turškim zunanjim ministrom Saradzoglom.

Angleška križarka ustavila španski parnik

Santander, 15. maja. Rj. Poveljnik parnika »Marques de Camilla« je izjavil, da je angleška križarka ustavila njegov parnik pri Novi Zemlji. Parnik je moral pristati na Bermudih, kjer so izrekli vse državljane držav osi in jih zaprli. Parnik je lahko šele čez nekaj dni nadaljeval pot, pa so ga znova ustavili na Azorih in ga preiskali, nakar je lahko odplul v Španijo.

Govor japonskega vojnega ministra

Tokio, 15. maja. s. V Tokiu so se včeraj sestali na konferenco japonski vrhovni vojaški poveljniki, in sicer ne samo šefi glavnega štaba japonskih divizij, pač pa tudi vrhovni poveljnik japonskega ekspedicijskega zbora v Severni in Južni Kitajski, vojske v Kvantungu, poleg tega pa je zastopstvo vrhovnega poveljstva nankinske Kitajske. Na konferenci je imel daljši govor japonski vojni minister general Hideki Tojo. Njegov govor je bil opomin v zvezi z nevednostjo, da se vojna razširi na ves svet, torej tudi na Japonsko in na njen življenjski prostor. Minister Tojo je nato govoril o italijansko-nemških odnosih, ki izhajajo iz trojne zveze in je poudarjal dejstvo, da sklenitev nevtralnostne pogodbe z Moskvo dalje japonski možnost, da zbere svoje lastne sile za rešitev kitajskega vprašanja. Govornik je med drugim tudi povedal, da je mednarodni položaj v neprestanem razpletu ter da je evropski položaj prav takšen kot položaj v Aziji in da vplivata drug na drugega, pri čemer igra najvažnejšo vlogo vedno mednarodni položaj. Svoj govor je general Tojo končal s poudarkom, da je samo na en način mogoče rešiti japonski narod težav, namreč tako, da se okrepi vezi med vojsko in civilnim prebivalstvom. Pozval je navzočne, naj podvoje svoje napore za okrepitev japonske vojaške sile ter za ohranitev slavni japonskih izročil.

most v Petanjeh in oba veržeska mostova in se promet vrši sedaj s prevozom z brodovi. Murska Sobota je dobila novo avtobusno zvezo z Veliko Kanizo. Zivahno sedaj obratujejo avtotaksiji, ki imajo bencina za svoje potrebe dovolj na razpolago in vozijo tudi na večje razdalje.

Zanimiva bo sedaj usoda obeh dosedanjih prekmurskih središč: Murske Sobote in Dolnje Lendave. O Murski Soboti je bilo znano, da je doživela pod bivšo Jugoslavijo neverjeten gospodarski razmah, medtem ko se Dolnja Lendava nikakor ni mogla dvigniti in razviti. Po prepričanju, ki vlada v gospodarskih krogih obeh mest, se bo sedaj dogajalo obratno. Murska Sobota bo začela zaostajati, Lendava pa se bo začela krepko razvijati, zlasti zato, ker bodo lendavskemu okraju priključeni nekatere okrajne sosednje madžarskega okraja, ki so znani po svojem bogastvu.

Kako so italijanske čete zasedale grške otoke Poročilo grškega časopisa o zasedbi otokov Kefalonija, Xante in Itaka

Krf, 14. maja. s. Časopis iz Kefalonije piše 30. aprila naslednje:

Konzul Cagnoni je pristal z oddelkom Črnih sraj ob 14. medtem ko so skoraj istočasno pristajali padalci v okolici Kranjca z nalogo, da pridejo v hrbet mestu Argostoli. Oblastva in poveljnik grškega bataljona so sprejeli vdajo. Takoj nato je bila dvignjena italijanska zastava, ko so prispeli prvi padalci v mesto. Ko so naše čete prišle v mesto, so Grki takoj izpustili 800 kaznjencev v Argostolju. Kaznjenci so pogladi v beg čuvaje in nekatere ranili. Na intervencijo konzula Cagnonija in nekaterih milijonov je upor prenehal in kmalu potem so kaznjence spet zaprli. Tudi v Kefalonijo je prispelo po nekaj dneh več bataljonov Črnih sraj. Pod vtisom angleške propagande je vse prebivalstvo zbežalo v

O upravi v obeh mestih naj omenimo, da je v Dolnji Lendavi bil od vojaškega poveljnika imenovan za župana posestnik Drvarič. Svetovalec vojaškega poveljnika je poleg župana tudi trgovec Tomka, ki je dobil tudi velezalogo sladkorja, tobaka in soli. Lendavsko okrajno sodišče je še zaprto, katastrska uprava pa likvidira. V Murski Soboti je pa ostal dosedanji župan Hartner. Okrožno sodišče, ki je tukaj bilo šele nedavno ustanovljeno, ne posluje in bo po dosedanjih vesteh likvidiralo.

Kot zanimivost iz današnjega življenja v Prekmurju naj še dodamo, da so vsi imejitelji starih madžarskih vojaških odlikovanj prejeli poziv, naj se javijo pristojnim oblastem, ker bodo prejeli gotovo denarno podporo in da so vsem tako zvanim »prišlekem«, ki se sedaj izseljujejo iz Madžarske, črtani vsi neplačani davki. Teh prišlekov madžarske oblasti ne izganjajo, temveč so jim rekli, da morejo ostati tam toliko časa, dokler imajo sredstva za življenje.

notranjost pokrajine. Zgled discipline in število ljubnosti oddelkov Črnih sraj pa je takoj pridobil prebivalstvo na svojo stran. Vsi so se vrnili na svoja mesta, kjer je življenje prišlo spet v normalni tek. Prebivalstvo je bilo v zadnjih mesecih popolnoma zapuščeno ter ni imelo zadostnega živeža. Črne sraje so v korist prebivalstva deloma odpovedale svoji hrani ter na ta način pomagale civilnemu prebivalstvu. Spuščanje padalcev v Kefalonijo je bilo zelo naporno zaradi slabega terena in zaradi močnega vetra. Vojaki in častniki so pristajali ob 14. kjer so se združili s Črnimi sraji in nato naslednje jutro zasedli Xanto in Itako. V Xanti so bili zmagovalno sprejeti od italijanske kolonije, ki je bila v vojni z Grčijo decimirana. Tudi ostalo prebivalstvo se je pobralo z našimi vojniki in jim je ob odhodu čet priredilo velike manifestacije.

Velika Bolgarija

od Ohridskega jezera do Črnega morja ustvarjena Bolgarski ministrski predsednik Filov v Sobranju izraža hvaležnost Bolgarov Mussoliniju in Hitlerju

Sofija, 15. maja. s. Na včerajšnjem zasedanju sobranja je imel predsednik vladi Filov prvi govor po ponovni osvojitvi krajev, ki so jih bili zasedli Grki in Srbi. V začetku govora je poudaril, da je vojna z Grčijo in Jugoslavijo bila Italiji in Nemčiji vsiljena zaradi spletke Velike Britanije, ki je upala, da bo lahko ustanovila novo bojišče v jugovzhodni Evropi. Filov je omenil, da bolgarski vojski, čeprav je bila pripravljena z vsemi sredstvi braniti neodvisnost države, niti ni bilo treba poseči v boj, ker so se operacije razvijale z vrto-glavo naglo.

Novi položaj na Balkanu — je poudaril Filov — je imel velik vpliv tudi na Bolgarijo. Srečen konec balkanske vojne pomeni za Bolgarijo osvoboditev bolgarskih pokrajin. Vse bolgarsko

ljudstvo vidi danes ideale za ustvaritev močne in enotne Bolgarije od Donave do Egejskega morja, od Ohridskega jezera do Črnega morja uresničene ter je posebno srečno, ker je pravica v teh krajih zmagala v znamenju Osi.

Filov se je potem spomnil žrtv, ki jih je pretrpel bolgarski narod za doseg narodne skupnosti, potem pa je podčrtal prejšnje in sedanje vezi med Bolgarijo in Nemčijo. Dejal je, da so Führerjeve besede v njegovem zadnjem govoru na Reichstagu globoko ganile Bolgarijo ter pripomnil: »Bolgarsko ljudstvo bo vedno čutilo veliko hvaležnost do sil Osi ter njih velikih poglavarjev Benita Mussolinija in Adolfa Hitlerja, ki sta uresničila enotnost Bolgarije.«

Ministrski predsednik je potem dejal, da so nemške oborožene sile bile neposredne osvoboditeljice podjarmljenih bolgarskih krajev.

Nato je Filov posvetil spoštljivo misel slavnim padlim vojakom zavezniških armad Italije, Nemčije in Madžarske. Temu so se pridružili vsi zborovalci.

Filov je dalje rekel, da je položaj na Balkanu narekoval Bolgariji mirno in oprežno politiko, ki se je še bolj razvila, ko je Bolgarija pristopila k trojni zvezi. Podčrtal je, da pristop sofijske vlade k trojnemu paktu kaže voljo Bolgarije za sodelovanje pri ustvarjanju novega reda v Evropi. To pa zahteva od države večjih naporov. Zato naj se vsi Bolgari strnejo okrog kralja Borisa, da bo tako močna Bolgarija mogla uspešno izvesti naloge za ustanovitev novega reda na jugovzhodu Evrope.

Prisotni so z navdušenjem vzklikali, ko je govornik omenjal sile Osi in njih voditelje.

Iraško vojno poročilo

Beyrut, 15. maja. Rj. Uradno poročilo iraške vojske pravi, da so sovražna letala metala bombe na bolniške avtomobile, ki so bili vsi opremljeni s predpisanimi znaki. Dva vozača sta bila ubita, vsi sanitetni avtomobili pa so bili razbiti. Naša letala so opravila izvidniške polete nad različnimi oporišči. Sovražna letala je letelo nad prestolnico in vrlo štiri bombe, ki niso napravile škode. Pet sovražnih letal pa je letelo nad nekim mestom na jugu in metalo bombe, ki niso zadele ciljev in škoda ni velika. V zahodnem delu puščače so naše čete izvedle odločne akcije proti sovražniku. Pri Kerbeli je treščilo na tla sovražno letalo, pilot se je ubil, dva člana posadke pa sta bila zajeta.

Bojeviti govori ameriških državnikov

Washington, 15. maja. s. Na banketu, ki ga je priredilo društvo ameriških inženirjev, je imel mornariški minister Knox spet zelo bojeviti govor. V njem je med drugim najprej poudaril, da ne bi bilo treba, da bi pomenili ameriški konvoji že rešitev vprašanja pomoči Angliji in da Združenim ameriškim državam tudi ni treba novih načinov, kako spraviti ameriški vojni material čez Atlantik v Evropo. Potem je Knox zatrjeval, da se Amerika ne more v sedanji vojni vojskovati le polovičarsko. Združene države so se odločile vztrajati pri svoji opoziciji proti Hitlerju, pa naj jih stane to kar koli. Amerika — je dejal minister Knox — je storila že številne korake proti neposrednemu nastopu. Vsa Amerika zdaj čaka le na eno besedo, ki je »Naprej«.

Knoxov govor je vzbudil veliko začudenje, kajti v zadnjih dneh je bilo opaziti, da so člani vlade pri svojih izjavah preuderni.

Berlin, 14. maja. s. »Diplomatsko politična korespondenca« se bavi z govorom, ki ga je imel nedavno ameriški podtajnik v zunanjem ministrstvu Sumner Welles pred skupino starih častnikov iberiko-amerikanskih republik, in v katerem je izjavil, da morajo biti vsi ameriški narodi pripravljeno braniti svojo neodvisnost, svojo celino ter svojo svobodo. »Korespondenca« pravi, da je ta govor poln nasprotij, vidnih in prikritih. Po eni strani skuša ameriški državnik prepričati ljudi o napadalnosti Osi, medtem ko po drugi strani zagotavlja, da bo ameriška celina znala v primeru vojne odbiti vsak napad, pa naj pride od katere koli strani. Končno pravi uradno glasilo nemškega zunanjega ministra, da stremi politika Washingtona vedno

bolj v vojno in da ta politika ne ustvarja za latinske ameriške države nobenega jasnega položaja. V resnici pa škoduje podaljšanje evropskega spopada ameriškim državam samim, ker morajo ostati brez dragocenega evropskega trga, po drugi strani pa se pri njih že pozablja obubožanje in se slabi njihova gospodarska in in industrijska moč.

Obvežna delo v Romuniji

Bukarešta, 15. maja. Rj. Objavljen je bil zakonski ukaz, ki pravi, da se uvaža »narodno delo«, ki je obvezno za vse prebivalce države. Zakon pravi, da bodo izplačali posebno nagrado tistim, ki bodo opravili kakšno izredno delo.

Kolumbovo pismo najdeno

Salamanca, 15. maja. Rj. V arhivu slavne stare univerze tega mesta je knjižničar Mateo našel pismo, ki ga je Kristof Kolumb pisal kraljici Elizabeti Katoliški. O pismu je Mateo že priredil predavanje, na katero so prišli vsi zastopniki krajevnih oblasti in profesorji ter slušatelji vseučilišča.

Papen sprejet pri predsedniku turške republike

Ankara, 15. maja. Rj. Nemški veleposlanik v Ankari, von Papen, je bil sprejet pri predsedniku republike İsmet İnönü. Pri sestanku je bil navzoč tudi zunanji minister Saradzoglu.

Il Re Imperatore nell'Albania Meridionale

El Bassan, 14. Proveniente dalle regioni dell'Albania meridionale il Re Imperatore ha so-stato oggi ad El Bassan. Anche zui si sono rinnovate quelle manifestazioni che in tutti i cen-tri precedentemente visitati le popolazioni hanno tributato al loro Sovrano. Nella cittadina tutte le genti della vallata dello Shkumbini erano conve-nute ciosichè le severe uniformi militari appari-vano nel quadro polieromo dei costumi dei mon-tanari, dei pastori, delle donne e dei fanciulli. Tra una vera moltitudine festante il Re Impera-tore ha transitato per raggiungere la Bashia dove l'eccellenza Jacomini, il presidente del Consiglio e i ministri albanesi e il ministro dell'Agricoltura e Foreste; il prefetto e il podestà, e tutte le au-torità già latendevano. Il podestà ha rivolto al Sovrano un indirizzo di omaggio. Dopo l'indirizzo il Re Imperatore è salito sulla Bashkia nel cui sa-lone municipale ha ricevuto l'omaggio delle no-biltà di El Bassan e dei capi delle Chiese con-fessionali. Chiamato dagli applausi e dalle gridi della folla che nel frattempo aveva stipato a la piazza principale, il Sovrano si è affacciato al bal-cone per rispondere col saluto a tanta prova di amore. Poco dopo osse quiato dall'ecce. Jacomoni, dal Presidente Veriati, dal ministro dell'Agricol-tura di Albania e da tutte le autorità il Re Im-peratore ha lasciato la città salutato con lo stesso ardore dalla popolazione festante.

Durante La visita al settore greco presso il

bivio di Kalibaki, e precisamente nel punto più avanzato raggiunto dalle nostre truppe nello scorso autunno, il generale Rossi del 25 Corpo d'Armata, prega il Re Imperatore di degnarsi di presenzia-re l'inaugurazione di un monumento eretto dagli stessi soldati del Corpo d'Armata. Il Sovrano sceso dall'auto si incammina verso la mole di pietra bianca eleventesi tra le scambie linee degli sbarramenti anticarro, costruiti dai Greci per arrestare la marcia delle colonne italiane. Una iserizione è incisa su una delle pareti »il venti-cinquesimo Corpo d'Armata con travolgente im-peto qui giunse nell'autunno — con la vittoria di primavera — dopo sei mesi di asprissima lotta — a consacrare i sacrifici — qui combattendo ri-tornò. Oltre il monumento sulle verdi pendici di un monte sanguinosamente conteso, è la pa-rola »Rex«; più vicino su un pendio gli alpini del battaglione Tolmezzo superstiti di monte So-lito, in un gigantesco mosaico di sassi hanno raffigurato un'aquila ad ali spiegate. Sotto di essa sono due parole »Divisione Julia«. Tra la commozione di tutti, il Re soldato ha proceduto all'inaugurazione del monumento che le truppe avevano elevato ad esaltazione del loro stesso eroismo.

Il Sovrano ha quindi voluto proseguire oltre e spingersi sino a Janina dove ha ricevuto anche il saluto del generale Girotti valoroso comandan-te della legendaria divisione Julia. (Stefani.)

Grosse forze inglesi rinchiuse a Tobruk e Sollum

Roma, 14 maggio. Stefani. Da vari giorni sono in corso nella zona di Tobruk e nella zona di Sollum importanti operazioni militari, degne di essere messe in rilievo.

Nella fortezza di Tobruk si trovano infatti rin-chiuse grosse forze inglesi, le quali si diffen-dono disperatamente, e ripetutamente hanno cer-cato con poderosi attacchi di allargare il cerchio che le stringe. Nonostante l'impiego di molti e poderosi materiali bellici e nonostante il forte sacrificio di vite umane, le truppe britanniche di Tobruk non sono riuscite ad ottenere nessun ri-sultato. Tutte le loro sortite si sono esaurite in un lago di sangue e in un cimitero di materiale distrutto. I britannici non sono riusciti a rompere nemmeno una maglia della catena italo-germanica che circonda Tobruk, non solo, ma la loro situa-zione va progressivamente peggiorando, perché gli attacchi coordinati italiani e germanici conquista-no progressivamente posizioni sempre migliori.

Comunicato di guerra tedesco

Berlino, 14 maggio. Il Comando Supremo delle Forze Armate Tedesche comunica:

L'Arma aerea ha affondato la notte scorsa nella zona di mare ad oriente di Sunderland tre vapori commerciali nemici per complessive 14.000 tonnellate, bombardando inoltre diversi importanti porti dell'Inghilterra meridionale e centrale.

Nell'Africa settentrionale un attacco bri-tannico, appoggiato da carri blindati, diretto con-tro un settore, tenuto da unità italiane, è stato stroncato. Durante tale azione sono stati distrutti 6 carri armati nemici. Altri combattimenti locali si sono conclusi col successo delle truppe tedesche ed italiane.

Nella zona di Sollum trupe da ricogni-zione del corpo di spedizione tedesco in Africa sono penetrate profondamente a sud-est ed ad est nel territorio nemico.

Formazioni aeree tedesche hanno nuovamente attaccato durante la giornata di ieri e la notte scorsa l'aeroporto di Lusa nell'isola di Malta ottenendo buon successo.

Il nemico ha bombardato nella serata di ieri con forze irrilevanti l'isola di Helgoland, non si lamentano danni ad obiettivi militari, sono state distrutte esclusivamente case di abitazione, parecchie persone tra la popolazione civile sono rimaste uccise e ferite.

L'Altiglieria c. a. ha abbattuto due degli appa-recchi attaccanti.

Italianščina brez učitelja

Včeraj ste poskušali spregati nekaj glagolov v passatu prössimu. Kako Vam je slo? Da boste svoje snočnje spreganje lahko kontrolirali, Vam v naslednjem navedem spregatev glagola lavo-räre v passatu prössimu:

hò lavorató	sem delal (delala)
hái lavorató	si delal (delala)
há lavorató	je delal (delala)
abbiámó lavorató	smo delali (delale)
avéte lavorató	ste delali (delale)
háanno lavorató	so delali (delale)

Kaj opažate? To, da ostane pretekli deležnik lavo-rató v seskozi nespremenjen, medtem ko se v slovenščini ravna po spolu in številu oesbal. To velja vedno takrat, kadar tvorimo kateri koli sestavljeni čas s pomožnikom avere.

Vprašujete me: Kako naj prevedem »hò la-vorató« ? »sem delal«, če pa se pravi »hò« ? »imam« ? Reči bi pač morali: Imam (?) delal! Lepo prosim, pomislite: Ne gre za dobe-sedno prevajanje, gre za čas kot tak in za njegov pomen. Pretekli čas passato prössimo (in z njim seveda vsi ostali »sestavljene« čas) se tvori pri večini italijanskih glagolov s pomož-nikom avere (+ pretekli deležnik). Pomen pa je isti, kakor ga ima slovenski pretekli čas. Samo za to gre. Avere naj Vas nikar ne moti! Nikar ne mislite nanj!

Res je, so pa glagoli, kjer rabimo pri tvorbi sestavljenih časov pomožni glagol essere. To so predvsem glagoli, ki naznajo koksno spre-membo ali nje posledico (n. pr. maturäre — sôno maturáo, dozoreti), dalje tako imenovani glagoli »premaknani«, če izražajo predvsem premikanje od ene točke do druge (n. pr. venire — sôno venúto«), priti; partire — sôno partito, oditi; andäre«) — sôno andátó, iti itd.), v nasprotju z glagoli kakor: balläre — hò ballátó plesati, kjer se ozna-čuje premikanje le kot zunanji pojav, — in na-posled tudi tako imenovani povratni glagoli (umivam se — mi lávo, mi sôno laváo), — Po-

glejmo zdaj tak glagol, ki tvori passatu prössimo z essere:

sôno partito (partita)	sem odpotoval (odpotovala)
séi partito (partita)	si odpotoval (odpotovala)
è partito (partita)	je odpotoval (odpotovala)
siámó partiti (partite)	smo odpotovali (odpotovale)
siéte partiti (partite)	ste odpotovali (odpotovale)
sôno partiti (partite)	so odpotovali (odpotovale)

Kaj opažate? V nasprotju s passatôm prössimom, ki smo ga tvorili z avere, se tu pre-tekli deležnik v spolu in številu ravna po osebk, se torej spreminja!

Preden končamo poglavje o passatu prössimu, naj še »povem, da imata essere in avere sama zase nepravilen pretekli deležnik in da tvo-rita sestavljene čase sama s seboj:

essere — pretekli deležnik: stato	
sôno státo (stata)	sem bil (bila)
séi státo (stata)	si bil (bila)
è státo (stata)	je bil (bila)
siámó státi (state)	smo bili (bile)
siéte státi (state)	ste bili (bile)
sôno státi (state)	so bili (bile)

avere — pretekli deležnik: avuto	
hò avúto	sem imel (imela)
hái avúto	si imel (imela)
há avúto	je imel (imela)
abbiámó avúto	smo imeli (imele)
avéte avúto	ste imeli (imele)
háanno avúto	so imeli (imele)

Danes boste lahko spregali v passatu prössimu še naslednje glagole: arriväre (z essere), compräre, báttäre, mentire. Poskusite!

Jutrišnja vaja bo šla nekoliko dlje: postavili bomo kratko berilce iz sedanjega časa (il pre-sente) v sestavljeni pretekli čas (il passatu prössimo). Dobro se pripravite!

• Nepravilni glagol

Iz Goriške pokrajine

Gorica, 12. maja. 9. maj na Goriškem. Letošnji Dan Vojske je tudi goriška dežela lepo in času primerno pro-slavila. V Gorici, v središčih podeželja in v osta-lih večjih krajih so bile prirejene za vojake kino-matografske predstave, tombole in srečanja s sladkarijami ter so bili vojaki obdarovani z vinom, cigareti, pisemskimi potrebščinami in sličnim. Povsod se je ljudstvo potrudilo napraviti voja-štvu njegov praznični dan čim bolj tople in vesel.

Gorica na jesenskem velesjemu v Ljubljani. Pri zadnji seji odbora goriškega Korporativnega sveta, ki jo je vodil prefekt Ekse Caveni, je pri-šla v preires tudi udeležba goriške pokrajine na velesjemu, ki bo v septembru v Ljubljani. Od vseh strani je bila poudarjena misel, da je treba ustvari-ti z novo pridobljeno Ljubljansko pokrajino čim tesnejše trgovske in gospodarske vezi in da je zato nujno, da Goriška sodeluje pri jesenskem vzorčnem sejmu. Odbor se je soglasno zedinil, da naj g. prefekt osnuje poseben komite, ki naj vprašanje prouči in vse potrebno ukrene.

Vino za vojaštvo. Dne 29. aprila je izšel mi-nistrski dekret, ki je odredil, da morajo vsi vino-gradniki in vsi vinski trgovci, ki imajo v zalogi več ko 200 hektolitrov vina iz pridelka leta 1940, istega v osmih dneh naznaniti pri svojem sinda-katu. 50%, polovica prijavljenega vina mora ostati prihranjena v zalogi in mora biti na razpolago za potrebe armade. V naših deželah razen kakoga veleposestnika, vinogradniki v sedanjih mesecih nimajo takih zalog in jim zato ni bilo treba delati prijav. Pač pa je obveznost zadela vse številne vinske trgovce in slična podjetja, ki so morala na-javiti svoje zaloge.

Narodno-socialistična organizacija v Gorici. V soboto, 3. maja so v Gorici slovesno otvorili novi sedež nemške narodno-socialistične organiza-cije, ki leži v središču mesta v Semenški ulici. Društvene prostore je oskrbel predsednik nemške naselbine v Gorici g. Lothar Friede, ki vodi znano Scalerijevo usnjarno v Mirni pri Gorici. Vodja narodno-socialistične skupine v Juljski krajini je g. Clemens iz Trsta. Slovesnost so počastili tudi najvišji predstavniki italijanskih oblastev z gosp. prefektom na čelu.

Poštna in brzajavne pristojbine v prometu z novo priključenimi kraji. Za poštni in brzajavni promet med Juljsko krajino in med Ljubljansko pokrajino veljajo sedaj enake pristojbine, kakor so predpisane za ostale pokrajine v državi. Po-štnina za navadna pisma znaša 50 stotink, za do-pisnice 30 stotink; tudi za priporočene, ekspresne, vzorčke in druge pošiljke veljajo iste pristojbine kot v vsej državi. Ravno tako so izenačene pri-stojbine za brzajavni promet. V nove dežele se lahko brzajavi v italijanskem, nemškem, franco-skem, hrvaškem in slovenskem jeziku. Pošta za pakete dozdaj še ni vzpostavljena.

Dva bratranca žrtve stare granate. Dva bra-tranca, 17 letni Jože in 16 letni Polde Skočir, oba doma na Vronem nad Kobaridom, sta v krnem pobočju našla, tako poročajo italijanski listi, še nerazstreljeno granato. Ko sta se začela z nevar-nim strojem ukvarjati, je projektil eksplodiral in oba nesrečna mladenčca razmesaril. Jože je iz-dihnil na kraju groznega dogodka, Polde so pa težko ranjenega prepeljali v goriško bolnišnico, kjer je po nekaj dnevih podlegel svojim poškodbam.

Električni tok ga je ubil. Električ P. Torri, star 26 let, ki je bil zaposlen pri železnici v Redi-pulji, je popravil električno napeljavo z močno napetostjo. Pri delu je zgubil ravnovesje in treči ob-žico z močnim tokom. Silna moč toka ga je pri prici ubila.

Kmetom in vsem, ki imajo zemljo: Obdelajte vsako ped zemlje!

Gospodarstvo

IRI — zavod za industrijsko obnovo

Iz bil ustanovljen novembra 1931. Sredstva dobi IRI z izdajo obligacij, katerih rok je 15 do 20 let. Druga sekcija je prevzela aktivna in pasiva, Zavod za likvidacije (Istituto di Liquidazioni), ki je bil ustanovljen leta 1926, da prevzame od Italijanske banke njene zamrznjene terjatve, ki jih je ta banka dala Banki di Sconto in drugim italijanskim bankam v težavah. V letu 1936 je bilo urejeno sozamerje med Italijansko banko in IRI. V kas-nejših letih se je delokrog IRI-ja še zelo razširil.

Zavod je prevzel tudi mnogo delnic raznih industrijskih podjetij, med njimi tudi delnice pa-ropladne družbe Italia. Delnice industrijskih pod-jetij je IRI prevzel od raznih italijanskih veebank. Posebna vloga pa mu je bila dodeljena v letih 1936 in 1937 na polju italijanske avtarike.

Iz poslovnega poročila posnemamo, da ima zavod dotacijo 1 milijard lir. Delavnost zavoda se razteza od velike linjske plojbe do nacional-nih bank, od železarske industrije do kemične in mehanične industrije, od preskrbe surovin do preskrbe likvidnih kreditov in zlasti za kasnejše povečanje ima skrbeti zavod.

Tudi v letu 1940 so bile investicije v itali-jansko industrijo znatne. Industrija je investirala okoli 1300 milijonov lir. Ta sredstva so med dru-gim prišla iz nove delniške glavnice v znesku 600 milj. lir, ne upoštevajoč emisijo zavoda Fin-sider, ki se ima brigati za financiranje železarske industrije v znesku 900 milj. lir. Nova posojila IRI-ja so lani znašala okoli 400 milj. lir. Mobili-zacija in vrnitev kreditov pa sta dali zavodu okoli 640 milj. lir. Tako je bil zavod v znaku znatne likvidnosti. Ta sredstva je zavod porabil za vrni-tev 640 milijonov lir posojil, ki mu jih je dal Kon-zorcij za posojila na industrijske papirje. Prvotni tozadevni dolg je znašal 850 milijonov lir.

Čisti dobiček leta 1940 je znašal 97.74 milj. lir, dočim je leta 1939 znašal 91.18 milijona lir. Po razdelitvi čistega dobička bo specialni rezerv-ni sklad zavoda narastel od 115.56 na 186.65 mili-jona lir. Redni rezervni sklad bo po dotaciji iz dobička 1940 znašal 21.85 milijona lir. Del čistega dobička pa dobi državna blagajna. Tudi predjumi iz prejšnjih let, ki so bili že odpisani, so bili v velikih vsotah vračani, tako da so se okrepile tudi tozadevne rezerve zavoda.

Osnovna glavnica zavoda bo povečana brez pomoči države iz rezerv od 1 na 2 milijardi lir. Del preostalih rezerv pa bo porabljen za socialne namene. Ustanovljen bo tudi poseben zavod z do-tacijo 25 milijonov lir za strokovno šolanje teh-ničnega delavstva na vodilnih mestih, nadalje bo ustanovljen s 15 milijoni lir Zavod za proučevanje železarstva. 10 milijonov lir je namenjenih tudi strokovnemu šolanju delavstva na posebnih te-čajih.

Nadalje posnemamo iz poročila, da so krediti

Naš prosti čas

Isti ljudje, ki so v svojem delu vredni ob-čudovanja, pa postanejo surovi in brezbržni, čim zapustijo pisarno, tvornico, laboratorij in začno živeti svoje drugo življenje — življenje počitka. Ne da bi se tega zavedali, živijo du-hovno dvoje različnih življenj: poklicno življe-nje s polno močjo in življenje počitka polno slabosti. Tako je naša tako imenovana kultura le zunanje poslovanje, ni pa življenjska umet-nost, ki bi edino mogla naše pozemsko bivanje, ki je poslano na trnju in osatu, olepsati in oplemenititi.

Isti duh, ki je človeka ponižal do tovrne živine zaradi dobička, se ni zbal v bivši sve-tovni vojni žrtvovati kri in življenje mnogih milijonov ljudi, da so imeli od tega izvestni ve-lepodjetni krogi sijajne dobičke. Izkušnja nas uči, da tisti ljudje, ki sebe podjarmijo za suž-nje, tudi svoje bližnje vprečejo v jarem. Odkar so brihtni računarji prišli na to, da jim sleherna naknadna delavna ura donasa toliko in toliko dobička več, so začeli na vse načine proslav-ljati himno o delu. Tako je bilo ljudstvo vko-vano v zlate verige. In vendar se s povečanjem zmognosti za delo ni zvišala kultura sveta. Saj nismo na svetu zato, da bi proizvajali bogatijo, marveč zato, da bi bili ljudje. Krščanski narodi so se morali po vojni hudo pokoriti, ker so bili tako dolgo prisluskovali zapeljivi kulturni godbi judovskih mogotcev.

Toda junaki dela in junaki iz vojne si pred-vsem želijo miru. Ljudje naj pridejo spet do svojega počitka, do prostega časa. Vse narode mora spet prežeti krščanska miselnost, ki daje človeku tudi kaj časa za nego družinske dru-žabnosti in za izobraževanje svojega lastnega duha in sreča.

A tudi potem, ko se bodo splošne razmere izboljšale, se bo moral posameznik šele naučiti, kako bo svoj prosti čas pravilno izpolnil. Ni za-dosti, da svoj prosti čas izpolnimo z zasebnim udejstvom, s ljubimkanjem ali celo z bi-vanjem v gostilni in v kinu. To bi nas le oviralo, da bi spet ne bili prav nič sami s seboj in ne bi prisluskovali utripu svoje duše in vesti. Mnogo jih je, ki prav nič ne vedo, kam bi s svojim prostim časom. Zato kar nekaj delajo, kar že, namesto, da bi se duhovno zbrali ali da bi brali kako odlično čtivo ali da bi se pogovarjali z družino in bi tako drug drugega vzpodbujali, poučevali in se izobraževali. V svojem prostem času moramo pokazati, da nismo samo marljivi in urni delavci, ampak da smo tudi celi ljudje, ki si znajo svoje življenje tako oblikovati, da je tudi lepo in človeka vredno.

Slovenska športna društva v italijanski državni zvezi

Rim, 15. maja. Rj. Športni dopisnik tržaškega »Piccola« poroča iz Rima, da je neki rimski dnev-nik modro predlagal, da naj bosta nogometni mo-štvi Ljubljane in Splita takoj vključeni v italijan-ska državna nogometna tekmovanja. Dopisnik pravi med drugim:

Priključitev Slovenije in Dalmacije k Italiji zastavlja tudi vprašanje ureditve športnih zadev, zlasti pa nogometnih. V obeh novih pokrajinah je bil nogomet zelo čaščen, zlasti pa v Ljubljani in Splitu imajo močna in kvalitetna moštva, ki bi lahko nastopala proti našim najboljšim.

V pričakovanju sklepa vodilnih italijanskih športnih organizacij, poudarja »Lavoro Fascista«, da bi bilo treba nogometna moštva obeh mest vključiti v prvenstvena tekmovanja, in sicer že z začetkom prihodnje sezone dobrodošlo urediti so-delovanje. Vodilna italijanska nogometna zveza bo vedela ceniti vrednost moštev, ki bodo prinesla svoj delež k italijanskemu nogometu, ni pa po-trebno se poudariti, da bodo italijanski športniki z največjim navdušenjem pozdravili slovensko in dalmatinsko športno zastopstvo. Vsekakor se sklep naših športnih vodstev ne bo mogel več zavlačevati.

Članom in prijateljem SK Ilirije

Zaradi vojne je športno delovanje tudi v na-šem klubu zastalo. V novih urejenih razmerah pa v okviru danih možnosti ni več razloga, da bi klub ne pričel zopet z delovanjem. Na nedavni plenarni seji je upravni odbor sklenil nadaljevati z delom, kjer smo ga prekinili. Zato pozivamo vse naše ak-tivne in podporne člane, kakor tudi številne pri-jatelje, da se oklenejo kluba in svojih športnih sekcij in s smotnim sodelovanjem ter vezbanjem pripomorejo afirmirati SK Ilirijo in ves slovenski sport.

Sezona se pričena v plavalni, teniški in lahko-atletski sekciji, in članom teh sekcij naj velja še prav posebej naš poziv. Uprava teniških prostorov je šla prva na delo in je pripravila krasna teniška igrišča pod Cekinovim gradom ob Celovški cesti. Nekateri člani so pričeli z igranjem, lepo vreme pa bo v kratkem privabilo tudi ostale, ki so doslej oklevali. Tudi v kopališču se zaključujejo priprave za otvoritev letnega kopališča, ki bo, če bo le vre-mo dopustilo, v drugi polovici meseca. Za aktivne člane bo po potrebi še enkrat odprto zimsko ko-pališče, kar bo izpolnilo prehodno dobo. Plavalna ekipa bo letos posebno močna in za vodstvo tren-inga je sekciji uspešno zadržati v Ljubljani izvrst-nega trenerja Köstnerja. Tekmovalna sezona bo morda izredno pestra. Člani lahkoatletске sekcije se bodo v bližnjih dneh sestali in se pogovorili o sezoni.

Upravni odbor bo imel odtlej zopet redno ob-torkih seje. Snuje sekcijo za pridobitev novih ak-tivnih in podpornih članov. Prosi vse članstvo, da podpre to akcijo in pridobiva nove člane. Le šte-vilni bomo lahko imeli številne uspehe! Člani SK Ilirije bodo zopet deležni raznih ugodnosti, tako pri uporabljanju njenih naprav, kakor tudi pri pri-reditvah. Stare člane prosimo, v kolikor še niso, da čim prej poravnajo zastalo članarino. Klubov naslov je: SK Ilirija, Ljubljana, poštni predal 175; tajništvo Tyrševa cesta 15-1.

Z željo, da bi naša Ilirija tudi v novih raz-merah ostala matica slovenskega sporta, poziva upravni odbor članstvo na delo! — SK Ilirija.

bank industriji in trgovini narasli od 4.2 na 9.4 milijarde lir.

Kako velik je obseg zavoda, se vidi tudi iz naslednjih podatkov: Konec leta 1940 je bil zavod več ali manj odločilno interesiran pri podjetjih z glavnico 7 milijard lir. Od tega je bilo delnic v posesti zavoda za 3.550 milijonov lir, v posesti tretjih obseg je bilo delnic imenske vrednosti 2.640 milijonov lir, v začasni posesti zavoda pa je bilo delnic v imenski vrednosti 810 milijonov lir. Iz tega je razvidno, da pripada od vsega kapitala v delnicah, katerega kontrolira zavod pri 7 mi-lijardah, na zasebnike manjša polovica.

Vseučiliška knjižnica se seli

Mogoča palača vseučiliške knjižnice je bila že pred meseci v glavnem dograjena in tudi na znotraj urejena. Manjkale so le nekatere malenkosti, ki so jih pa večinoma namestili v zadnjem času, tako da je veliko poslopje postalo godno za selitev, čeprav mu manjka še mnogo opreme. Posebno smolo ima vseučiliška knjižnica z že zdavnaj naročenimi kovinskimi policami. V začetku aprila so naročene kovinske palice prepotovale vso dolgo pot iz zasedene Francije na Koroško. Vojni dogodki so ustavili vlak v Podrožci, kjer police še sedaj čakajo na nadaljevanje poti. Police je izdelala nemška tovarna, ki je prenesla svoje stroje v neko tovarno v zasedeni Franciji. Zato so police romale tako dolgo po železnici in na nesrečo prišle nekaj dni prekasno. Ker so prekinjene vse železniške zveze, police sedaj ni mogoče spraviti v Ljubljano. Vodstvo vseučiliške knjižnice pa je že stopilo v stike s pristojnimi činitelji, da bi se police prepeljale s tovornimi avtomobili do Ljubljane.

Kljub temu, da še ni novih police, pa se je vendar vseučiliška knjižnica že začela seliti. Vse razpoložljive moči pomagajo pri tem poslu in uslužbenci vseučiliške knjižnice od ponedeljka dalje delajo kar le morejo in prevažajo ogromne knjižne skladišča v novo stavbo. Že prej pa so z veliko požrtvovalnostjo preselili 18 vovov raznih časopisov, ki jih je knjižnica prejemale kot dolžnostne izvede. Ti časopisi so sedaj spravljani v četrti nadstropju, v traktu ob Gosposki ulici, medtem ko so duklirati časopisov spravljani na suhem podstrešju. Selitev vseučiliške knjižnice, ki je naša največja in edina narodna študijska knjižnica, bo zahtevala silno veliko dela, pa tudi časa. Ne smemo pozabiti, da je ta knjižnica v 170 letih svojega obstanka zbrala veliko število knjig vsega skupaj ima 64.000 inventarnih števil, kar pomeni najmanj 300.000 zvezkov. Vse te knjige čakajo sedaj lepo urejene in spravljene v policah na prevoz. V redu jih je treba naložiti na vozove, v redu zopet zložiti z vozov in v redu spraviti z dvigalom v določeno nadstropje in na pravo mesto. Zato bo selitev knjižnice trajala precej časa, najbrž dva in

pol do tri mesece. Seveda je ravnatelj vseučiliške knjižnice dr. Štebinger poskrbel, da bo delo knjižnice zaradi selitve same čim manj ovirano in da znanstveno delo med tem časom ne bo trpelo. Tako bo v novi palači vseučiliške knjižnice že ta teden uvedena dežurna služba. Poslovati knjižnica v novih prostorih še ne bo mogla, poslovala pa bo začasno še v starih, kakor hitro pa bo prepeljan najvažnejši del knjig, pa bo mogoče misliti tudi na poslovanje v novih prostorih. Velika čitalnica v novi knjižnici je namreč popolnoma urejena, ob stenah stoji povsod lične številne omare v dveh nadstropjih in tako rekoč le čakajo na knjige. Zaradi razmer v zadnjem času pa je zastala izdelava mizarske opreme za čitalnico, tako da ni niti stolov niti miz za čitalnico. Ko bodo te izdelane, bo knjižnica mogla začeti s poslovanjem v novih prostorih.

Knjižnični uradi in pisarne bodo nameščeni v prvem nadstropju in deloma v pritličju nove palače. Višja nizka nadstropja bodo, kakor znano, služila za skladišča knjig. Nad glavno čitalnico in v višjih nadstropjih ob Vegovi ulici in tudi v pritličju ob Gosposki ulici pa so dobili svoje prostore številni seminarji filozofske fakultete. Tudi ti so se že vsi začeli seliti iz svojih mnogo pretesnih sobe v seminarski predavalnici v starem vseučiliškem poslopju. Pred vseučiliško knjižnico se pred glavnim vhom ves dan ustavljajo visoko naloženi vozovi, na katerih prevažajo opravne seminarje. Tako se seli v novo palačo slovanski inštitut, seminar za zgodovino, arheološki seminar, seminar za umetnostno zgodovino, za klasično filologijo, romanski seminar, germanski seminar, skratka vsi seminarji filozofske fakultete razen seminarjev naravoslovne stroke. Lepo pri tej selitvi je zlasti dejstvo, da celo študenti sami z veseljem pomagajo v želji, da bi bile čimprej urejene predavalnice v novi palači. Vsi namreč komaj čakajo, da bi se začel pouk in seminarsko delo v novih prostorih. To bo že v kratkem mogoče in potem bo tudi pred vseučiliško knjižnico začelo živahno vrvenje, ki smo ga sicer navajali le pred stari poslopjem vseučiliške.

Koledar

Petek, 16. maja: Janez Nepomuk, mučenec; Ubald, škof; Maksima, devica.

Sobota, 17. maja: Pashal Bajlonski, spoznavalec; Bruno, škof; Bazila, mučenica.

Novi grobovi

Na Brdu pri Lukovici je umrla gospa Ruša Zupančič roj. Kersnik, soproga starešine okr. sodišča na Brdu g. Gilberta Zupančiča. Pogreb bo v petek ob 4 popoldne. Naj ji sveti večna luč! Zalujocim naše globoko sožalje!

V Ljubljani je umrla v 82. letu starosti gdč. Jaborinog roj. Altenteis. Pogreb bo v petek ob pol štiri popoldne z Zal, kapela sv. Janeza, k Sv. Križu. Blag ji spomin! Zalujocim naše sožalje!

Na Petkovcu pri Rovtnah nad Logatcem je mirno v Gospodu zaspala g. Frančiška Hladnik, posestnikova žena. Koliko je storila dobrega, ve le Bog in tisti, ki so njene dobrote prejeli. Naj ji sveti večna luč! Zalujocim naše iskreno sožalje!

Dr. Valerija Valjavec

specialistinja za otroške bolezni
ordinira od 1/3 do 1/5, Križevniška ulica 4

Pogrešanci se oglašajo

Iz Belgrada so na Rdeči križ došla obvestila o pogrešanih. Svoje prosimo, da dvignete v pisarni na Miklošičevi cesti 22b, II., sporočila. Opozorjamo, da so naši kurirji še na delu in da bomo v kratkem lahko postregli še z novimi informacijami.

Ark Franjo z ženo Gizelo, Anastasijević Lazar, Arnoldi Ela in Evgen, Auerbach Eva in Jakob, Benegalija Anton, Terezija roj. Žagar, Hidvika, Branišlava; Benigna s.; Berger Tereza, Berlot Martin; Beljak Peter, Bratančič Jože, dr. Brinken Aleksander; Caserman Mici, Colić Ilija, Čušek Josip; Dolinšek Sonja, Dolinšek Zora, Djurdjevič Radojica, Eisenštadt Zdenka roj. Kokali, Farkaš Slavko, Florjančič Rado, Fuis Iva in Ivo, Geržina Viktorija, Georgijević Marja, Gobec Elza, Godec Anton, Gomiršek Rihard, Hribernik Ivan, Isajlovič Ljubica, Jankov Fani, Jenko Slavoj, dr. Jerovec Leon, Jurjevčič Ivanka, Klenovšek Marica, Klenovšek Karel, Kiš Marija, Kislinger Ignac, dr. Kisovec Mirko, Kramer Tilka, Kreyar Ivana, Konstantinovič Čedomir, Konstantinovič Vladimir, Koronič Anica, Kovač Julka, Kozlevčar s. Herkulana, Ledvinka Josip, Paula; Logar Malči, Magjer Ljubo, Majer Angela, Majer Hubert, Mayer Ela, Marinšek Teofil, Marković Anka, Martos Tatjana, Matanšek Mira, Mavec Iva, Meglič Roža, Mencinger Ludvik, Mertelj Jože, Milenković Danica, Mišković Gordane, Mojsilović Jelena, Mrva Stjepica, Murn Cilka, Muren Terezija, Nikić Jelizaveta, Nikolajev Sergej, Novak Alban, Novak Anica, Novak Branka; Novak Olga, Ogrizek Blaž, Panič Jožica, Pangršič Drago, Ivan; Pavlovič Pepca, Pavličević Dragoljub, Pavlovič Pavle, Pečnik Antonija, dr. Pešič Bratislava, Pibernik Bože, Pirnat Alojzija, gen. Polovcevič Andrej, Praunseil Silvester, Pretner Anka in Ivanka; Pretner Pavla; ing. Rainer Franjo in družina, Radojčič Zinajda, dr. Ravnik Rudolf, Ristič Jovanka A., Ristič Vera Mihajlo roj. Franar, Rojnik Fani, Svetina Marija; Svetel Malči, Spasov-Čundrič Katarina, Stiglič Ivan Marija, Stojan Romanka, Strle Breda, Strgar Franjo, Šušteršič Vilj, Surca Tončka, Škore Franjo, Škerl Mirko, Trošt Milo, Trifković Mihajlo, Vavpotič Frančiška, Venceslav Lapajne, dr. Vidmar Ivan, Vidmar Marija, Virant Ela, dr. Vojnovič Branko, Vujčić Ljiljana, dr. Zaje R. Boris, Zdravje Fani, Zupančič, obitelj Djordjevič.

Nadalje so iz Zemuna došla obvestila o pogrešanih: Cigoj Lari, Golbelnik Emerik, Golob Stanek, Golež Miran, Hani Božo, žena Darinka; Krč Franc, Kavčič Rudolf, Levstek Tone, Martelanc Milko, Milosavljevič Marija, Okorn Josko, Obalt Anka, Poljšak Danica, Sartori Marija, Savanovič Ivanka, Tominec Ciril, Urbanec Ivan, Zovko Angela.

— Cenjene naročnike naših listov in inšertov v ljubezni prosimo, da nam poslana pisma pravilno frankirajo (izven Ljubljane do 20 gramov teže 2 dinarja).

— V počastitev spomina blagopokojnega gospoda prorektorja dr. Rada Kušeka je gospod rektor dr. M. Slavič poklonil Akademskemu podpor-nemu društvu znesek 500 din. — Časten spomin uglednemu akademskemu učitelju, darovalcu pa iskrena hvala.

Ljubljana

1 Nočne častivce presv. Zakramenta v ljudno vabimo, da se udeležijo izrednega čedenja v stolnici, ki bo danes v petek 16. maja zvečer po šmar-nični pobožnosti od pol 8 do pol 9. Opravile se bodo, kakor navadno vsako leto pred praznikom zavetnika sv. Paskala, molitve 10. ure: Zahvala za božje dobrote. Opozorite na to izredno molitveno uro v stolnici tudi svoje tovariše.

1 Dogodek na Marijinem trgu v Ljubljani. Kratke čas sožitja z italijansko vojsko nas je močno zbližal z italijanskim narodom. Po posameznikih in v celoti spoznavamo sedaj to ljudstvo ter ga občudujemo zaradi njegove kulture, značajnosti, velikih vrlin, med katerimi je ena najlepših, izredna srčna dobrotljivost. Nešteto je teh primerov, posebno značilna pa je dogodek, ki so ga ljudje opazovali na Marijinem trgu. V sredo popoldne je prišla na Marijin trg revna kmečka družina. Zena in otroci so bili bosi in brez sredstev za življenje. Meščani so to ubogo družino kar obkolili ter siromakom poklanjali denar. Mimo je prišel italijanski častnik. Zanimalo ga je, čemu se je toliko ljudi zbralo pri spomeniku. Ko mu je eden navzočih pokazal ubogo družino ter razložil njeno zgodbo je segel v listnico in daroval siromakom bankovce za 100 din. Lepa gesta italijanskega častnika je na vse ljudi globoko učinkovala in jih ganila ter je bil dogodek, kateremu so bili priča, še dolgo predmet razgovora v mestu.

1 Komorni koncert bo drevi ob 20 v veliki Filharmonični dvorani. Izvajala ga bosta priznana naša umetnika, pianist Anton Trost ter violinist Jan Slais, dva predstavnika naše Glasbene akademije. Na sporedu komornega koncerta so tri sonate za klavir in violino in sicer Corellijeva v d-duru, Beethovnova v f-duru (Spomladanska) in Janačkova v des-duru. Troje del, katera lahko štejemo med najboljša dela tovrstne svetovne literature. Oba umetnika sta dobra znanca našega koncertnega občinstva, zato smo prepričani, da bomo imeli drevi velik umetniški užitek. Predprijazno vstopnic v Knjižarni Glasbene Maticice. Opozorjamo na točni začetek koncerta.

1 Zahvala. Podpisani si štejemo v dolžnost, da se iskreno zahvalim komandi bataljona Ljubljana-Vič za takojšnjo pomoč mojemu sinu Romanu pri eksploziji granate, ki mu je razstrelila desno roko. Jernej Svetlić, ptt. zvančnik v pokloju.

1 Vstopnice za simfonični koncert Ljubljanske Filharmonije so že v predprodaji pri blagajni v kinu Union. — Samo Hubad, sin pokojnega mojstra Mateja Hubada, stopa s tem koncertom pred naše občinstvo prvič kot samostojen vodja velikega koncerta. Na sporedu je »Concerto grosso« slavnega italijanskega skladatelja Corellija, Simfonija v h-molu L. M. Škerjancja, ki bo v celoti prvič izvajana. »Violinski koncert« novejšega ruskega komponista Glazunova, ki je v kompoziciji in instrumentaciji učenec slovitega Rimski-Korzakova ter končno znamenita Peta simfonija L. v. Beethovna, tega muzikalnega genija. — Kot solist sodeluje docent Karlo Rupel. Ker vlada za ta koncert izredno zanimanje, si preskrbite čimprej vstopnice.

1 Prestopanje na šentviški tramvajski progi je uprava mestne električne cestne železnice morala uvesti v interesu potnikov, da odpravi velike zamude, ki jih povzročajo pregledi na meji. Zato bo od sobote 17. t. m. dalje treba vsem potnikom proti št. Vidu izstopiti pri hiši št. 297., kjer se izteka Vodnikova cesta na Celovško cesto. Iz mesta bodo namreč tramvajski vozovi vozili samo do tja, iz št. V. da pa do križišča nad tovarno Stora.

1 Fižol v prodajalnih mestnih občin. V četrtek popoldne je dobila prodajalna mestne občine v novih tržnicah nad 80 vreč fižolice. Okrog pol enajstih so začeli prodajati in so do dvajsetih prodali okrog 300 kg fižola po 7.50 din. V petek in soboto bodo prodajali fižolico še naprej, medtem, ko krompirja, kaše in jesprenja te dni ne prodajajo.

1 Graditev zatvornice pri stari cukrarni se bo v kratkem začela. Visoki Komisariat je odločil, naj se med vsemi drugimi javnimi deli kar najbolj pospeši graditev zatvornice pri stari cukrarni. To gradbeno delo je izrednega pomena za melioracijo Barja, ki mora imeti po možnosti vedno enakomerno visoko talno vodo. Če talna voda preveč naraste, so njive in travniki na Barju preveč zamočeni, če pa talna voda preveč upade, pa se rahla barjanska tla zaradi suše polagoma sesedajo, zaradi česar se je v teku let Barje znatno posušilo. Prav posušanje pa je vzrok, da Barja ni mogoče izsušiti. Spreminjanje višine talne vode se da uravnavati z zatvornicami. Dokler ne bo dograjena zatvornica pri stari cukrarni, vodo, če le nekoliko naraste, uhaja po strugi skozi mesto, tako, da višine vode na Barju ni mogoče uravnavati. Ker je voda Ljubljance že precej upadla, so v četrtek zaprli zaslon zatvornice na Spici, tako da teče skozi Ljubljano le še Gradaščica. V nekaj dnevih bodo lahko začeli s prvimi pripravljalnimi deli za graditev zatvornice.

1 Najdena kolesa v Ljubljani. Na policijski upravi odnosno na sedežu poveljstva Kraljevih Karabinerjev so spravljena mnoga kolesa, ki so bila ukradena v viharnih časih na velikih tedeh in pozneje. Kolesa so pošteni najditelji našli v raznih jarkih in potokih okoli Ljubljane, pa tudi priložene na zid kake hiše. Shranjenih je takih ukradenih koles do 30. Mnogi lastniki so že dobili kolesa vrnjena. Lastniki še ostalih shranjenih koles pa se še niso zglašili na policijski upravi. Kriminalni oddelek vodi točen seznam teh koles. Pri mnogih kolesih, ki so drugače ostala nepokvarjena, je težko dognati pravega lastnika, ker so odtrgane evidenčne številke in izpiljene tovarniške številke. Mnogi lastniki, katerih imena so znana, ne morejo prejeti koles, ker stanujejo izven mej Ljubljanske pokrajine. Pri mestnem cestnem nadzorstvu zaposleni Mirko Stravs je že 26. aprila našel ob ograji Cekinovega gradu kolo znamke »Puech« z evidenčno številko 2-21.027-9 (okraj Kamnik). — Karel Borin je našel 29. aprila na Šišenskem hribu kolo »Tribuna« brez evidenčne številke. Tovarniška številka je 1.227.714. — V Društveni ulici v Mostah je našel fotograf Marjan Kocmur kolo »Peugeot« brez evidenčne številke. Tovarniška številka 52.037. Policijski stražnik Feliks Stravs je 26. aprila našel pri bufetu Kafež na Masarykovi cesti kolo »Fixor« z evidenčno številko 2-112.206-16 (Ljubljanska okolica). Lastnik je Vinko Knez iz Srednjih Gameljnov. Na policiji je shranjenih tudi mnogo kolesnih ogrodij in drugih delov koles, ki so jih dečki pobrali iz jarkov in potokov.

Gledališče

Drama. Začetek ob 19. — Petek, 16. maja ob 15: »Othello.« Dijaška predstava. Izven. Globoko znižane cene od 14 din navzdol. — Sobota, 17. maja: »Učenjak.« Premiera. Red Premierski. — Nedelja, 18. maja: »Komedia zmešnjak.« Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ponedeljek, 19. maja: Zaprto.

Opera. Začetek ob 19. — Petek, 16. maja: Zaprto. — Sobota, 17. maja: »Ples v maskah.« Red B.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Sušnik, Marjiti trg 5; mr. Kural, Gosposvetska cesta 10 in mr. Bohinec ded., Rimska cesta 31.

S Spodnje štajerske

Tiskarska podjetja v Mariboru. Vsa mariborska tiskarska podjetja: Tiskarna sv. Cirila, Mariborska tiskarna in Ljudska tiskarna so dobila komisarija. V Cirilovi tiskarni je komisar dotedanji strojnik v isti tiskarni Zgonc, ki pa je skupaj s komisarijem v Ljudski tiskarni podrejen g. Baumgartnerju, ki je bil imenovan za komisarija Mariborske tiskarne. Tako tvorijo vsa podjetja nekako organizacijsko enoto. Delovnost v tiskarnah je majhna, ker je odpadlo tiskanje dotedanjih slovenskih časopisov, knjig in tiskovin, sedanje tiskovine in propagandni material pa se povečini tiska v Gradcu.

Obetajo se velike spremembe v mariborskem denarništvu. Govori se o fuziji nekaterih mariborskih denarnih zavodov, podružnice izven mariborskih denarnih zavodov pa naj bi po raznih vesteh prevzela Länderbanka in Kreditanstalt.

Strog cestno-policijski red v Mariboru. Nemška policija je na mariborskih ulicah uvedla strog red. Prekanje ulic in cest je dovoljeno le na zato določenih prehodih.

Prvi apel nemške mladine v Mariboru. Dne 11. maja popoldne se je nad 1000 nemških fantov in deklet zbralo k prvemu apelu, pri katerem je govoril Stabsleiter Bühl, ki je orisal zgodovino te organizacije v Mariboru. Za njim je govoril Gebietsführer Cink, ki je zbrano mladino spomnil na l. 1933, ko se je v Mariboru in na Spodnjem Štajerskem začelo gibanje Hitlerjeve mladine.

Zaobluba mladinskih voditeljev v Mariboru. Kakor smo že poročali, je bilo že več tečajev za vzgojo mladinskih voditeljev. Vsi, ki so se teh tečajev udeležili, so se 10. maja zbrali v mariborske mgradu k slovesni zaoblubi. Ob tej priliki jim je govoril Gaumtsleiter Urragg.

V Gradcu živeči Spodnještajercer so z veliko slovesnostjo proslavili priključitev Spodnještajerske nemški državi. Višek proslave je predstavljaj govor, ki ga je govoril dr. Viktor Voit, ki je dal izraza nepopisni radosti nad povratkom Spodnje Štajerske pod okrilje nemškega rajha.

Prva nemška ljudska šola v Mariboru je bila slovesno odprta dne 5. maja.

Iz Hrvatske

Izvoz živil iz Hrvatske v Dalmacijo. V Zagrebu je bil podpisan med italijanskimi in hrvatskimi oblastmi sporazum, po katerem bodo smeli iz Hrvatske pošiljati živila v Dalmacijo. Sporazum je takoj stopil v veljavo in v Dalmaciji že te dni prihajajo prvi vagoni živil.

Zidje na Hrvatskem. Glavno ravnateljstvo pošte in brzojava v Zagrebu je izdalo odlok, da morajo vsi židje in Srbi, ki imajo radijske aparate, v štirindvajsetih urah svoje aparate izročiti radijski postaji v Zagrebu. Izročiti morajo tudi tiste aparate, ki jih ne uporabljajo. Zagrebško policijsko ravnateljstvo je objavilo odlok, da židje v nočnih urah ne smejo hoditi po mestnih ulicah in cestah, če nimajo za to posebnega dovoljenja. Zagrebški listi poročajo, da morajo v Osijeku vsi židje (okrog 2000) odlej naprej na levi roki nositi rumen trak z Davidovo zvezdo in številko. Židje, ki so bili vpisani v framasonske lože, pa morajo poleg rumenega traku na levi roki nositi tudi rumen trak na desni roki. V Sarajevu so ugotovili, da so židje dajali orožje srbskim četnikom. Izdan je odlok, da židje ne smejo zapustiti Sarajeva.

Predvojaška služba mladine. Med številnimi zakonskimi uredbami, ki jih je izdal poglavitnik dr. Pavelić, je važna uredba o predvojaški službi mladine. Po tej uredbi pridejo vsi fantje od 15. do 18. leta, ki so uslužbeni na katerem koli gospodarskem področju pod nadzorstvo ministrstva za obrambo in se bodo morali štiri mesece uriti v predvojaških vajah in delati v posebnih delovnih skupinah. Delo bo na Hrvatskem urejeno po smer-nicah, ki so v veljavi v Nemčiji. To ne bo samo sredstvo za pobijanje brezposelnosti, ampak tudi sredstvo za vzgojo mladine.

E. I. A. R. - Radio Lubiana

Parliano l'italiano

Schema della III. lezione che verrà tenuta dal prof. dott. Stanko Leben venerdì, 16 V 1941-XIX, ore 19

Tu natisnjeno besedilo je samo ključ za vse one, ki bodo sledili pouku italijanščine po radiu. Zato je to besedilo porabno samo za učence italijanščine po radiu. Italijanske lekcije so na sporedu ob sredah, petkih in nedeljah, vselej ob 19 zvečer.

Lezione terza

Questa vestito è di lana. — Questa camicia è di seta. — Il riposo è necessario dopo il lavoro. — Cosa rara, cosa cara. — Sei sempre sbadato. — Avete poco slancio. — Hai spesso mal di testa? — I prati, in primavera, sono smaltati di fiori. — È pulito come uno specchio. — Com'è snella questa torre! — L'orso è un animale selvatico. — Dov'è la cugina Giulia? — È in chiesa. — Lo zucchero è dolce. — Questo mazzo di fiori è legato con un nastro di seta rossa. — L'orso e il riso sono coreali. — Chi c'è in casa? Ci sono lo zio e la zia. — È facile o difficile l'italiano? È assai difficile. — Gli sbagli in questo compito sono molti. — Sono chiuse o aperte le finestre? Sono chiuse. — Ecco una dozzina di fazzoletti nuovi. — È ora di pranzo? Sì, la minestra è già in tavola.

L'articolo determinativo ed indeterminativo

Maschile

il prato — i prati — un prato
lo specchio — gli specchi — uno specchio
lo zio — gli zii — uno zio
l'orso — gli orsi — un orso

Femminile

la torre — le torri — una torre
l'ora — l'ore — un'ora

Esercizio

1) Mettere l'articolo determinativo ed indeterminativo davanti ai seguenti nomi, e formare anche il plurale: (esempio: il nastro, un nastro, i nastri) lampada; impiegato; scaffale; calza; sarto; ufficio; vetrina; straccio; albergo; insegna; giornale; piazza; cameriere; erba; bicchiere; entrata; stato; zaino; albero; strada; orologio.

KULTURNI OBZORNIK

O novem gledališču v Italiji

O teoretičnih pogledih na sodobno gledališče, kakor ga je podal Nicola de Pirro v knjigi *Il Teatro per il Popolo*, smo govorili, danes nam preostane samo na njegovi osnovi pogledati v praktično uporabljanje imenovanih nalog novega italijanskega gledališča.

Najprej omenja de Pirro potovalne odre, kakor jih je uvedla v Italijo organizacija *Dopolavor*, ustanovljena leta 1930. Takih potovalnih odrov imajo vsaj štiri črne ne že več: enega za opero in tri za dramo. To so prava potovalna gledališča, ki v svojih avtomobilih vozijo s seboj vse, kar je potrebno, da kjer koli na primeren mestu pod nebo priredijo in postavijo primerne sedeže in to operno gledališče do 8000 pravih parketnih sedežev in 2000 zasilnih. Oder sam pa obstoji iz ograjenja iz jekla, ki je visoko do 26 metrov in prav tako široko ter more tako dati pozorišče prav tako kot največja poklicna gledališča. Poleg tega ima taka odprava s seboj tudi svojo električno centralo, in vse druge priključke, potrebne za gledališče, kakor pisarne, garderobo, krojišnice, rekvizite, celo svojo lastno okrepčevalnico ter govorilno dvorano za osebje, ki presega tudi število 400. Ta ogromni aparat se da v nekaj urah postaviti in podreti. Vsa kolona obsega 12 velikih tovornih avtov obenem s prikolicami, ter lahko daje predstave vsake večer. Operno gledališče ima celo dva odra: medtem, ko v enem kraju še igrajo, v drugem že pripravljajo nov oder. Dramska potovalna gledališča imajo mesta za kakih 2000 gledalcev. Poleg teh velikih potovalnih gledališč, se je v zadnjem času ustanovilo še kakih 22 manjših amaterskih potovalnih gledaliških skupin (*Carri di Tespi Filodrammatici*), ki obiskujejo manjše kraje z manjšim številom gledalcev.

V poletnih večerih prihajajo tako v mesta, na deželo, pa tudi v manjše kraje — celo v gorske vasi — v notranjosti, kjer še nikdar ni bilo gledališča, takomenovani motorizirani »gledališki vlaki«, ki postavijo v petih urah kar na trgu ali na odprtem prostoru ograje za oder, kulise, postavijo v polkrogu obzorce in zvečer obsijejo žarometi pozorišče in prostor, ki ga napolni 5000 pa tudi 10.000 gledalcev. Najboljše operni pevci pojejo svoje arije italijanskih oper tudi najoddaljenejšim krajem, v katere pride tako na motorjih najizbranejša gledališča. Kako uspešno je to delo in kakšen obseg ima, se vidi iz tega, da je na primer v l. 1938 taka opera obiskala 42 provinc, imela 75 predstav, ki jih je obiskalo poldrug milijon gledalcev. Dramatičnih prireditev pa je bilo par stotin. Tako gledališče je zamislila fašistična organizacija *Dopolavor* za svoje delavce ter ga odlično uveljavila. Tu je gledališče zopet zaživel v svoji pravi funkciji: biti glasnik in izpovedovalec ljudstva.

Ta potovalna gledališča (*Carri di Tespi*) igrajo večinoma v podeželju in kmečkih ljudeh v poletnih časih. Za delavske mase pozimi pa so voditelji gledališča zamislili gledališke nedeljske popoldneve. Organizacija *Dopolavor* prodaja po svojih krajevnih organizacijah vstopnice za te predstave, pazi pa odločno na to, da dobe te poceni vstopnice resnično samo ljudje, ki imajo manj kot 800 lir zaslužka mesečno, ter seveda vojaki in dijaki. Določeno število vstopnic se tudi zastopni razdeli med ljudi, ki jim zaupa *Dopolavor*. Cene tem sicer odličnim predstavam so zelo nizke, saj variirajo med 0,50 lir in 2 lir. Ta ugodnost dovoljuje vsakemu Italijanu obiskati najboljša italijanska gledališča, tudi Sealo v Milanu ali pa kraljevo opero v Rimu, kjer velja sicer vstopnica od 1 lire do 200 lir!

Veliko vprašanje je seveda izbira del, ki naj se predvajajo v takih gledališčih za široke mase. Tu velja načelo, da naj spored služi duhovnemu delu s sredstvi gledališke umetnosti. Pa naj bo delo veselo ali žalostno, resno ali komično, vedno pa mora biti tako, da je razumljivo preprostim čustvom najširših plasti. Poleg novih, prav za take razmere pisanih del, je to gledališče poživilo tudi stari klasični repertoar, kakor *Shakespeare* (*Beneški trgovec*, *Hamlet*), ali *Manzonija* (*Adelchi*), pa tudi *D'Annunzija* (*Jajrova hči*). Statistika je pokazala, da je ta način gledališča uspel ter je ljudstvo tudi trumoma obiskovalo te predstave, ki so mu postale naravnost potrebne. Te nedeljske delavske predstave so postale prvi zamelek poznejših iger na prostem, predvsem pa poletnih velikih gledaliških prireditev po italijanskih mestih. O teh pa prihodnjič.

Violinski koncert U. Prevorška

Glasbena Matica ljubljanska je za ta mesec organizirala štiri koncerte, izmed katerih se je vršil prvi v ponedeljek, 12. t. m. v mali filharmonični dvorani, ki jo je občinstvo skoraj popolnoma napolnilo kljub skrbni polnim časom. To dejstvo očituje, da si človek želi dobre muzike, da posluša v muzikalnem svetu neke utehe; sproščenja, da najde lepoto, ki je dvignjena nad vsakdanjost. Morda se občinstvo še ni zlepa v takem številu odzvalo povabilu na glasbeno prireditev domačih solistov. Poleg želje po glasbeni lepoti je zanimal tudi prvi nastop mladega violinista, ki je dovršil šolo prof. Poltronierija v Milanu, ustanovitelja in vodje istosimnega godalnega kvarteta, mudečega se prav pred kratkim v naši prestolnici. Zanimalo je naše občinstvo, koliko je mladi Prevoršek, katerega ime je že bilo znano, pridobil pri tem znamenitem violinistu in visokom kultiviranem muziku, katerega kvartet je nudil toliko glasbene lepote, kakršno v tako visoki popolnosti igre in oblikovanja more dati malokateri korpus. Pa tudi program tega večera je vzbudil zanimanje. V prvem delu je izvajal Prevoršek Beethovno *Kreutzerjevo sonato* in *Paganinijev koncert* v d-duru (*Allegro maestoso*), v drugem delu si je izbral dela domačih skladateljev: L. M. Škerjanca »*Intermezzo romantique*«, Sama Hubada »*Vizija*« in lastni »*Španski ples*«. Uroš Prevoršek je talent. Na zadnjem koncertu je pokazal v celoti dobro izoblikovanost in veliko sposobnost v obvladovanju tehničnih zahtev, kar mu je pač v prvi vrsti nudil Paganini, ki zahteva virtuoznosti. Paganinijev Koncert je bil tudi Prevorškova najboljša izvedba, v kateri je briljiral s tehnično popolnostjo v težkih potezih, tritrikih, v čisti intonaciji, preciznem ritmu, v toplem tonu; muzikalno oblikovanje plastično, v vseh možnih nianсах gibalnosti podano v sebi »zaključeni estetski danosti. Kako veliko pažnjo polaga Poltronierijeva šola na lepoto tona samega, smo spoznali že pri njegovem kvartetu, isto kaže tudi Prevoršek; ton njegov je mehak, topel in ga kot takega skuša vzdržati v vsem obsegu instrumenta v vseh dinamičnih stopnjah. Zato tudi njegova igra lepo mehko prehaja preko pasaj in se preliva v gibljive v dinamičnem niansiranju, da ne zapusti nikjer vtisa kakke stagnacije. Ta dejstva izpričujejo, da se je Pr. že približal bistvu muziciranja. Prevorška zanima najčistejša muziciranja. Poleg Paganinija je najbolje zaigral svoj »*Španski ples*«, ki je priprosto, a dobro narejena

F. S. Finžgar

Pod svobodnim soncem

Povest davnih dedov

28

203.

204.

205.

Kako dolgo boste živeli?

Iskreno in po pravici bodi na prvem mestu povedano, da vam ne more dati odgovora na to vprašanje nobeno staro pogansko proročilo, pa tudi je ni moderne znanosti, ki bi nam lahko napisal na recept, koliko in koliko let boste živeli. Edino, kar nam preostane, so več ali manj ugibanja. Znanost lahko sestavi le tabele, ki nam povedo, kako dolgo so ljudje živeli. Te tabele lahko potem primerjamo sami s seboj in po njih z večjo ali manjšo verjetnostjo sklepamo, kako bo z nami. Če vzamemo za podlago človekovo svetopisemsko starost 70 let, potem nam te tabele pokažejo, da bomo z verjetnostjo 1:3 dosegli to starost. Pri raznih zavarovalnicah po svetu okrog imajo namreč zračunano, da približno tretjina ljudi doseže povprečno starost 70 let. Pri osemdesetih letih živi le še 12 od prvotnih 100 ljudi, ki so enake starosti in le eden ali dva od stotih dosežeta starost tvedesetih let. Izredno redko doživi človek 100 let in nikdo še ni nesporno dokazal, da je bil nad 110 let star.

Razni zdravniki in statistiki so si skozi več let zaznamovali vse pomembnejše posebnosti iz življenja ljudi, ki so živeli 95 ali več let. Iz teh zapisov lahko vsaj približno sklepamo na same sebe. To seveda ni nobeno proročanje, temveč sklepanje iz golega izkustva. Predvsem lahko spoznamo, pod katerimi okoliščinami so ti ljudje dosegli tolikšno starost. Katera okoliščina pride na prvo mesto? Skoro brez izjeme se povsod pokaže isto: dolgo življenje prednikov. Z drugimi besedami povedano: prav tako, kakor podeduješ modre oči ali rdeče lase, podeduješ tudi biološko zmoglost dolgega življenja. Če so predniki nekega, človeka mladi umrli, tudi on v večini primerov nima izgledov za doseg posebnih rekordov v maratonski življenjski tekmi. Če pa so njegovi starši in stari starši dosegli visoko starost, je verjetno tudi on po njih podedoval to biološko lastnost.

Med pogoji, ki so potrebni za dolgo življenje, oziroma ki so se pojavili pri ljudeh, ki so dolgo živeli, je tudi temperament. Ljudje mirnega in zadovoljnega temperamenta bodo živeli delj kakor tisti, ki se za vsako figo razburjajo, so vedno nerazpoloženi, jezavi, občutljivi ali muhasti, ki kar hujšajo od prevelike občutljivosti in spet ne morejo od prevelikih »skrbic«, katere jim ta občutljivost povzroča.

Zbrani material nam dalje govori, da lahko pričakuje večjo starost človek, ki se po štiri-desetem letu izogiblje napornemu telesnemu delu, kakor pa oni, ki misli, da bo starejši, če bo telesno delal prav tako, ali še bolj, kot mladi ljudje. S tem seveda ni rečeno, naj se ljudje, ki so nad štirideset let stari, sploh izogibljejo telesnega dela. Le pretiravati ne smejo in upoštevati morajo, da z naraščajočo starostjo njihove telesne moči pač pešajo.

Zelo razširjena pravljica je tudi trditev, da doživi visoko število let le oni, ki se do črke

točno drži predpisov o hrani in celo življenje ne pokadi nobene cigarete ter se popolnoma vzdržejo alkoholnih pijač. Zbrano gradivo teh nazorov ne potrjuje. Kakor povsod v življenju, je tudi tu potrebna zmernost. Mnogo ljudi, ki so bili med opazovanimi petindevidesletniki, je bilo takih, ki so bili bolj rahlega zdravja. V poročilih o njih je namreč zapisano, da so večkrat »bolehalci«, ali da so bili na pol »invalidi«. To ni nič novega za nas. Tudi mi pravimo, da »kdor dolgo boleha, dolgo živi«.

Če bomo sedaj za sebe ugibali, kako dolgo bomo živeli, ne smemo misliti, da bo tudi v našem primeru tako, kakor smo brali o drugih. Vse je samo večja ali manjša verjetnost. Če so naši starši mladi umrli, s tem še ni rečeno, da bomo morali tudi mi umreti, ko bomo dosegli njihova leta; na drugi strani pa ne smemo biti brezskrbni in lahkomišelní, češ, dolgo bomo živeli, saj so tudi naši starši in stari starši dočkali lepo starost. Mogoče bo tako, mogoče pa tudi ne.

Odlično žganje so pili

Ruski car Peter Veliki je ustanovil leta 1724. carsko akademijo v Petrogradu, v njej pa velik prirodoslovni muzej, bogat dragocenih preparatov in redkih znanstvenih knjig. Leta 1749. je izbruhnil v akademiji velik požar. Pri gašenju so morali pomagati tudi vojaki. Ko je ravnavatelj po pogasjenem požaru pregledoval preparate, je videl, da je zginele slednja kaplja špirta iz posod, v katerih so bile kače, kuščarji, žabe itd. Pritožil se je polkovniku. Ta je sklical vojake, ki so gasili in jih ostro vprašal: »Kje je špirit?«

»Izpili smo ga«, je odgovoril po daljšem in mučnem molku neki vojak. »Pili ste vendar strup, ali ste znoreli?« je rekel razburjeno polkovnik. Tedaj je izstopil iz vrste častnik in rekel: »Gospod polkovnik, jaz sem to vojakom zapovedal in sem tudi sam popil polno steklenico. Špirit je lahko gorljivo tekočina. Če bi ga v steklenicah nosili skozi ogenj, bi se vnel in požar bi bil še huji. Zato sem vojakom zapovedal, naj ga spijejo, ker se v žolodih gotovo ne bi vnel. Imel sem prav, gospod polkovnik, in verujte mi, gospod polkovnik, da tako dobrega žganja še nismo pili.«

Seznam rekvirirane živine

ki jo je izsledila ljubljanska občina

Živino imajo v začasni oskrbi doli navedeni posestniki, pri katerih jo pravi lastniki proti predložitvi dokazov lahko takoj dobe nazaj.

V Ljubljani:

ALIO IVAN, Ižanska 160, ima kobilu brez žiga, kostanjeve barve, lisa, smrček, obe sprednji pol biclija beli, ev. zadnji bicelj bel, oba ribja očesa, 7 let, 142 cm. ARHAR JANEZ, Zaprška 13, ima diro št. 336, JOZE AVBELJ, Trnovski pristan 24, ima kobilu, žig. 236, sivi belec, 7 let, 158 cm. BABNIK ANDREJ, Kamnogrška ulica 44, ima kobilu, žig. 114, lisaste barve, cvetna, leva zadnja v kolenu bela, 12 let, 160 cm. BELIC IVAN, Vič št. 15, ima konja brez žiga, lisa, barve, 8 let, 155 cm, zvezda lisasta, levi zadnji bicelj bel, mali popek, in kobilu, žig. 647, svetle lisaste barve, lisa, smrček, desna zadnja do kolena bela, 4 leta, 150 cm, v leseni voz. Vič 61, ima kobilu brez žiga, lisaste barve, zvezda, smrček, 6 let, 133 cm, z žrebotom nosa, sp. 6 mesecev. BERGANT ALBINA, Ločnikarjeva 14a, ima konja, žig. 158, temnokostanjeve barve, 8 let, 153, cvetka, in lestveni voz št. 128. BERLIO ROK, Celovška 287, ima kobilu, žig. 617, lisaste barve, široka lisa, smrček, 8 let, 160 cm, in jahalno sedlo. BIZOVICAR IVAN, Kolezijska 16, ima kobilu, žig. 28, vranec, zvezda, lisa, smrček, desna pol biclija bela, 13 let, 163 cm. BLAS KAREL, Zaloška 169, ima kobilu, žig. 1638, lisaste barve, zvezda, 20 let, 155 cm. Bohar Franc, Štepanjska 16, ima konja brez žiga, temnokostanjeve barve, zvezda, smrček, 7 let, 145 cm. BOKAVEŠ MIHAEL, Štepanjska 24, ima kobilu, žig. 20, svetlo lisaste barve, zvezda, lisa, smrček, 8 let, 162 cm. BUIC IVAN, Jurčkova pot 33, ima kobilu brez žiga, rdeči belec, 5 let, 157 cm, zvezda, zadnja desna v bicliju bela, BURJAK ANTON, Ižanska c. 268, ima kobilu, žig. 881, kostanjeve barve, 14 let, 160 cm, obe zadnji pol biclija pisani. CODELLI ANTON, Kodeljevo št. 34, ima konja, žig. 21, temnorjave barve, 6 let, 144 cm, cvetka, obe zadnji pol biclija beli, na desnem kopitu ležajo št. 8. CAJMAN FRANC, Vodnikova 21, ima kobilu svetlo lisaste barve, žig. 130, belogrivec, lisa, smrček, 4 leta, 155 cm. CERIN ANTON, Litajska 6, ima konja, vranec, bela dlaka na čelu, zadnja leva biclija bela, 13 let, 156 cm, brez žiga. ČERNE JOZE, Litajska cesta 34, ima kobilu, žig. 554, kostanjeve barve, cvetka, levi zadnji bicelj rdebel, 7 let, 157 cm. DIMIC ALOJZIJ, Dolenjska cesta 250, ima kobilu, žig. 96, lisaste barve, zvezda, 6 let, 152 cm, in lestveni voz št. 494. ECKER, Slomškova ulica 4, ima lestveni voz. FAGANEL JOZEFA, Ižanska 380, ima konja, žig. 49, belec, 9 let, 149 cm, in konja, žig. 131, belec, 9 let, 148 cm, oba kobilu na desnem kopitu žig. — ležajo št. 8. FLORJANČIČ IZIDOR, Vodnikova 363, ima kobilu, žig. 251, kostanjeve barve, cvetka, 9 let, 152 cm. GIOAHIM FRANC, Vodmatska ulica 22a, ima konja, žig. 73, temnosivi belec, 8 let, 143 cm. GREGOR ANTON, Tomšičeva ul. 1, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, zvezda, obe zadnji v bicliju beli, leva stran sedla lisa, 16 let, 145 cm. HABJAN JANKO, Večna pot 47, ima kobilu, žig. 253, kostanjeve barve, zvezda, smrček, zadnja desna v bicliju bela, zadnja leva pol biclija, 6 let, 148 cm. JOZE HABJAN, Vodnikova cesta 131, ima konja, žig. 422, koster komatno opremo. HERZMANSKY HERMAN, Večna stanjeve barve, cvetka, 18 let, 162 cm, in lestveni voz št. 59, ima kobilu brez žiga, kostanjeve barve, zvezda, desna zadnja pol biclija notraja bela, 7 let, 153. JARO ALOJZIJ, Vodnikova 99, ima konja, žig. 94, jabolčasto, sivi belec, 6 let, 162 cm. JEHART FRANC, Linhartova ulica 16, ima konja brez žiga, lisaste barve, lisa, 7 let, 163 cm, in lestveni voz št. 517. JENKO FRANC, Vodnikova cesta 239, ima konja, žig. 157, kostanjeve barve, bradavica na modri, 10 let, 152 cm. JERAJA CIRIL, Vodnikova 127, ima konja brez žiga, lisaste barve, lisa, smrček, obe sprednji čez bicelj beli, 8 let, 162 cm. JERAS VALENTIN, Zaloška cesta 136, ima kobilu, žig. 10, lešni vranec, bela dlaka na nosu, 6 let, 155 cm. JERINA JOZE, Dravelska ulica 24, ima kobilu, žig. 527, lisaste barve, lisa, smrček, 8 let, 152 cm. JERINA MARIJA, Karunova ulica 16, ima konja, žig. J. S., mešani lisjak, široka lisa, smrček, leva zadnja do kolena bela, 4 leta, 150 cm. JEVNIKAR ALOJZIJ, Domžalska cesta 4, ima konja, žig. 130, lisa, 15 let, 161 cm, 7 let, 161 cm, zadnja leva biclija bela, 16 let, 161 cm. JEVNIKAR FRANC, Vodmatski trg 6, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, 18 let, 168 cm, lisa, v sedlu bele lise. KADUNC FRANC, Na Požaru št. 24, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, zvezda, lisa, smrček, spodnja ustna bela, desna zadnja čez bicelj bela, 8 let, 157 cm.

KALAN JOSIPINA, Poljanska cesta 52, ima kobilu, žig. 271, lisaste barve, cvetka, 7 let, 158 cm, in lestveni voz ter komatno opremo, oboje z žigom 271; dalje ima kobilu brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, 18 let, 150 cm. KARPE JOZE, Zaloška 142, ima konja, žig. 2092, lisaste barve, lisa, smrček, obe zadnji v bicliju beli, 8 let, 160 cm. KLEMENC IVAN, Trnovska ul. 5, ima kobilu, žig. 232, lisaste barve, zvezda, mala lisa, 15 let, 160 cm. KLEMENC JERNEJ, Vodnikova 58, ima konja brez žiga, rujavi belec, zvezda, leva sprednja cvetka bel, desna zadnja bicelj bel, 9 let, 157 cm. KLANČAN KONJAN, Dolenjska cesta 35, ima konja, žig. 309, kostanjeve barve, na nosu bela dlaka, 15 let, 155 cm, in komatno opremo št. 569. KOGOVSEK JOZE, Vodnikova cesta 295, ima kobilu brez žiga, lisaste barve, lisa, smrček, desna sprednja visoko bela, zadnja desna pol biclija bela, 12 let, 156 cm, in dva voza za samca brez žiga. KOMOTAR ANTONIJA, Štepanjska cesta 2, ima kobilu brez žiga, muhasti belec, 20 let, 172 cm, desna sprednja narastek kosti v členku. KONČAN IVAN, Kovska ulica, — ima komplet komat z vajeti in oglatnikom št. 38. KOPAC IVAN, Vodnikova c. 204, ima kobilu, žig. 214, kostanjeve barve, leva zadnja pol biclija rdebel, 160 cm. KOVACIO ANTON, Pot na Rakovo ješlo 40, ima kobilu brez žiga, kostanjeve barve, 9 let, 159 cm. KRALJIC HELENA, Črna vas 296, ima kobilu brez žiga, kostanjeve barve, zvezda, smrček, 8 let, 160 cm. KREKOVICA GOSPODINJSKA SOLA, Vodnikova 13, ima konja, žig. 131, lisaste barve, zvezda, lisa, smrček, 7 let, 152 cm. KUNAVER ALOJZIJ, Dravelska cesta 21, ima kobilu, žig. 163, kostanjeve barve, levo ribje oko, zvezda, lisa, smrček, 4 leta, 149 cm. KUNAVER ANDREJ, Kleč št. 31, ima kobilu brez žiga, vranca, bela dlaka na čelu, 14 let, 160 cm, desno zadnje koleno žgano. KUPIC JOZE, Peruzljeva cesta 91, ima kobilu, žig. 144 17, temnorjave barve, smrček, obe zadnji v bicliju beli, 4 in pol leta, 156 cm. KUSAR JOSIP, Jenkova 14, ima konja, žig. 14, kostanjeve barve, mala zvezda, obe zadnji v bicliju beli, 7 let, 160 cm. ANDREJ LAVRINC, Jurčkova pot 78, ima kobilu, žig. 144 X 37, temnorjave zvezda, smrček, obe zadnji v bicliju beli, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa, smrček, spodnja ustna bela, 13 let, 160 cm, na levem plečetu stari obtešek. — MARINOČ FRANCISKA, Galjeva 254, ima konja, brez žiga, temne kostanjeve barve, zvezda, po glavi ostev, 10 let, 152 cm, v sedlu bela lisa, na levem stegnu obrastek stare rane. — MARKO FRANC, Vič 90, ima konja, žig. 126+88, belec, brez znakov, 10 let, 145 cm. — MARN NEZA, Tržanska 75, ima konja, brez žiga, lisaste barve, 6 let, 160 cm, brez žiga, kostanjeve barve, 4 in pol leta, 156 cm. LICHTENTHURN ZAVOD, Ambrožev trg, ima konja brez žiga, kostanjeve barve, bela dlaka na čelu, lisa,

Credito Italiano

Zavod obče narodnega značaja

Sedež družbe: GENOVA

Centralna direkcija: MILANO

Glavnica in rezerva: Lit. 623,394.040—

Sedež v Trieste: Piazza C. Ciano

Vsi bančni, tečajni in borzni posli. Specijalna služba za trgovske posle z inozemstvom.

Podružnice po vsej Italiji.

Združeni in afiliirani zavodi:

Banca Dalmata di Sconto: Zadar, Split, Šibenik • Banca Italo Francese di Credito: Paris, Nica, Tunis • Banco Italo Egiziano: Aleksandrija, Kairo, Port Said itd. • Banca Italiana per la Cina: Šangaj • Banca Italo Belga: Antwerpen, San Paulo, Rio de Janeiro, Buenos Aires itd.

Credito Italiano

Banca di interesse nazionale

Sede della Società: GENOVA

Direzione centrale: MILANO

Capitale e riserva: Lit. 623,394.040—

Sede a Trieste: Piazza C. Ciano

Tutte le operazioni bancarie, corse e della borsa. Servizio speciale per le relazioni commerciali col estero.

Succursali in tutta l'Italia.

Istituti uniti ed affiliati:

Banca Dalmata di sconto: Zara, Spalato, Sebenico • Banca Italo Francese di Credito: Parigi, Nizza, Tunis • Banco Italo Egiziano: Alessandria, Cairo, Port Said ecc. • Banca Italiana per la Cina: Sciangai • Banca Italo Belga: Antwerpen, San Paulo, Rio de Janeiro, Buenos Aires ecc.

Mali oglasi

Službe

Istejo:

Absolviran jurist

z dvema državnima izpitoma, vešč italijanskega in nemškega jezika, išče kakršne koli zaposlitve. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 7523.

Poizvedbe

Pozor!

Prosim naj mi dotični javi, ki ve, kje se nahaja moj sin Anton Lovšin, edov 1. bat. 3. mitr. četa 53. pp., ki se je nahajal še dne 8. aprila 1941 v Koprivnici. Stroške povrnem. Lovšin Anton, posestnik, Križevska vas 23, p. Metlika.

Pozor!

Prosim naj mi javi, kdor ve, kje se nahaja moj sin Milan Lovšin, ki je bil na brodu »Meljina Kumbor-Boka Kotorska. Stroške povrnem. Anton Lovšin, posestnik, Križevska vas 23, p. Metlika.

Prodamo

Morsko travo

od 2 din dalje nudi trdka Sever & Komp., Ljubljana.

Kupimo

Pisalni stroj

za potovanje kupim. Ponudite »Realiteta«, Prešernova 54.

Registrir blagajno

»National«, rabljeno, kupim. Simandi, Ljubljana, Dvorakova 2.

Vsako količino

bukovih drv, oglja, tramo in desk kupimo. Ponudbe na »Exportles«, Ljubljana, Tyrseva 15. k

Poizvedbe

za živali

Iščem kobilu »Lucu« cilaš (Rotšmel), stara 12 let, 165/195, menda št. 516. Najditej dobi 1000 din nagrade. »Cementine«, Celovška c. 27. e

Pohištvo

Moderno spalnico

lepo, cvetlični jesen, prodaja mizarstvo A. Cimerman, Dev. Mar. v Polju št. 111.

Ponovno smo znižali cene

za popravila: modrocev, zof in kovtrov. Delničar, Moste, Zaloška 88 — nasproti Prosvet. doma.

U najem

Košnjo

detelje ali sladke mrve vzamem v najem. Jože Oražem, Moste.

Gostilno

dobrodošlo, v prometnem kraju na deželi oddam takoj na račun. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Takojšen nastop 16.«

Razno

suha drva nudi I. Pogačnik

Ljubljana, Bohoričeva 5 telefon 20-59

Postrežba brezplačna

Razglas

Na osnovi § 149 občnega rudarskega zakona se uradno sklicuje

občni zbor rudarske združbe »Otočec«

za dne 19. junija 1941 ob 9.30 (oziroma po prihodu jutranjega vlaka iz Ljubljane) v Novem mestu v hotelu Koklič.

Dnevni red občnega zbora:

1. Poročilo ravnateljstva.
2. Sklepanje glede nadaljnjega obratovanja premogovnika Otočec.
3. Volitve ravnateljstva.
4. Predlogi združenikov.
5. Slučajnosti.

O tem se obveščajo s pozivom k udeležbi:

1. Ravnatelj združbe g. Koejan Milan, Petrovče pri Celju;
2. dr. Berenj Fenje Ana v Beogradu, Knežinj Ljubice št. 11;
3. Cedelli Anton, graščak na Kodeljevem pri Ljubljani;
4. Frajd Aleksander v Beogradu, Vojkovičeva 32;
5. grof Villavicencio Margheri v Otočcu pri Novem mestu;
6. Fenje Karl v Beogradu, Knežinj Ljubice 11;
7. Koejan Milan v Petrovčah pri Celju;
8. Lauk Anton, Kočevje, hotel Trst.

V Ljubljani, dne 13. maja 1941.

Za kr. Civilnega Komisarja:
Rudarski glavar.

Sobe

Skromno sobico

prazno ali opremljeno iščem, tudi z oskrbo. Ponudbe pod »Vpokojenec« na upravo »Slovenca« št. 7523.

Posestva

»REALITETA«

posestna posredovalnica v Ljubljani je samo v PREŠERNOVI ULICI 54 nasproti glavne pošte Telefon 44-20

Hiše, parcele

pri prodaji ali nakupu posreduje najhitreje in najvestneje. Pojasnila brezplačna in brezobvezna. Zajo Andrej, realiteta pisarna, Ljubljana, Tavčarjeva 10, tel. začasno 35-64.

Vsako nepremičnino

v Ljubljani in njeni okolici kupimo. »Realiteta«, Prešernova ulica 54-I, nasproti glavne pošte. Telefon 44-20.

Moderno vilo

z lepim vrtom, ves komfort, centralna kurjava, garaže, 10 sob, stanovanje za hišnika, blizu centra, se prodaja. Le resni kupci z gotovino na pošljo naslov upravi »Slovenca« pod »Milijon dvestotisoč«. 7523.

Ruša Zupančič roj. Kersnik

Po kratki in težki bolezni nas je nenadoma zapustila naša iskreno ljubljena žena in mati, gospa

dne 14. maja 1941. Pogreb nepozabne pokojnice bo iz hiše Zalošti iz gradu Brdo pri Lukovici v petek, dne 16. maja 1941, ob 16. - Sv. maše zadušnice se bodo brale v več cerkvah. Prosimo tihega sožalja Namesto posebnega naznanila.

Brdo, dne 15. maja 1941.

Zalujoči: Zupančič Gilbert, starešina okr. sodišča na Brdu, Zaloška ulica 11 — »Hilja« in »Vida« Žodovs

RAZGLAS

Po sklepu Državnega zavoda za razdeljevanje kovinskih odpadkov (Ente Distribuzioni Rottami) v Milanu z dne 10. maja 1941, pod št. FI/1792, je podpisani tvrdki poverjen v Ljubljani in v 15 km širokem pasu okoli Ljubljane na italijanskem ozemlju nakup medenine in svinca civilnega ali vojaškega porekla.

Pozivamo vse zbiralce, posebno livarne, trgovce in sploh osebe, ki imajo kovine vojaškega porekla, da nam jih prijavijo (z navedbo količine) najpozneje do 17. maja 1941 do 17. ure. Prijavo je napraviti pisмено na obrazcu, ki je v naši pisarni na razpolago.

Prinašalcem praznih, neuporabnih medeninskih pušč (nabojev) bomo za trud plačali visoko odškodnino po količini in kakovosti prinesenega blaga. Za pravočasno prijavljene kovinaste drobce bomo plačali po kakovosti cca. 8 din za kilogram, medenino civilnega porekla pa po 18 din za kilogram.

Kovine vojaškega porekla v prvotni obliki, ki jih bodo na temelju raznih poizvedb pozneje odkrili državni organi, se bodo imetnikom odvzele in bodo krivci kaznovani po zakonu.

Vsa potrebna pojasnila dajemo v naši pisarni, Beljaška ul. 4, ali po telefonu 32-52. V Ljubljani, dne 15. maja 1941.

Pooblaščenec »ENDIROT« za Ljubljano in okolico RUPENA-LUTZ, d.o.z. Ljubljana VII, Šiška.

BANDO

In base alla decisione dell'Ente distribuzione Rottami in Milano del 10 maggio 1941/XIX No FI/1792 la ditta sottoscritta è incaricata della compra di ottone e piombo di origine privata o militare nella zona di Lubiana e in quella italiana circostante per un raggio di cca 15 km.

Invitiamo tutti i raccoglitori, specialmente i fonditori commercianti e in genere tutti coloro che tengono metalli di origine militare di farne annuncio, indicandone la quantità, al più tardi fino alle ore 17 del 17 maggio 1941/XIX. La denuncia si farà in iscritto nel formulare che si può ottenere nella nostra cancelleria.

Pagheremo un forte indennizzo ai latenti di bossoli ottone vuoti non adoperabili in termine alle qualità e quantità della merce presentata. Il prezzo per i rottami di metallo denunciati a tempo è fissato secondo la qualità con cca Lit 2,04 — Din 8, — il kg, mentre che il prezzo per l'ottone di origine privata è di Lit 5,40 — Din 18, — per il kg.

I metalli di origine militare in forma originale o fusa che gli organi di stato in base a ricerche ulteriori troveranno presso i detentori saranno confiscati e i colpevoli saranno puniti a senso della legge.

Tutte le informazioni in questo riguardo sono a disposizione nella nostra cancelleria via Beljaška 4, telefono 32-52.

Lubiana il 15 maggio 1941/XIX.

L'autorizzata dell'»ENDIROT« per Lubiana e dintorni RUPENA-LUTZ, s.a.g.l. Lubiana VII, Šiška.

Luč in tema

»Gospodična Leavenworth«, je povzel z drhtečim glasom, »ni me treba prositi, da naj iščem zločinca. Moj osební ponos, moja nečimurnost, katero prinaša seboj samo znanje, je dovolj, da me priganja k delu. Ker mi prihajate s svojo željo, rad priznam, da je moj interes še povečan. Kar leži v človeški moči, bom storil, če ne pridem čez mesec dni k vam po nagrado, potem nisem več oni, za katerega me imajo.«

»A Eleonora?«

»Ne spominjamo se tega imena,« je zamahnil z roko.

Nekaj minut nato sva odšla jaz in Mary Leavenworth iz hiše, ker je želela, da jo spremimo do njene prijateljice gospe Gilbert, pri kateri se je namenila nastaniti.

Ko sva se odpeljala v kočiji, katero je nama naročil Gryce, sem opazil, da je Mary žalostno pogledala, kakor bi jo bolelo, da zapuščata nesrečno Eleonoro samo. Medtem sem tudi opazil, da je gledala na vse strani, ne bi li kje opazila kakega znanca. Gledala je po ulici gor in dol in ni mislila na lica. Spoštljivo se je sklonila k meni, prosila me, da ji posodim svinčnik in kos papirja.

K sreči sem imel oboje; začuden sem ji podal, zakaj neki ga bo rabila.

»Samo malo opazko moram odposlat,« je dejala ter napisala par vrst na papir. »Bodite tako dobri in ustavite konja, da napišem naslov.«

Storil sem ji po volji in v hipu je bilo pismo gotovo.

»Zakaj ne počakate, dokler ne pridete v svojo novo stanovanje. Tamkaj boste storili lahko vse po svoji želji,« sem dostavil.

»Ali mi dovolite, da vržem pismo v poštni nabiralnik; kočijaž naj malo obstane!«

Svetoval sem ji, da tega ni treba; a ona je odprla vrata kočije in skočila na ulico. Tu je še enkrat pogledala okrog ter vrgla pismo v nabiralnik. Ko se ji je to posrečilo, je bila tako vesela, da mi je pri slovesu podala roko ter me zaprosila, da jo drugi dan obiščem in obvestim o nadirajočem teku preiskave.

Ves večer sem se bavil z razporedom dokazil, da bi našel posebno teorijo o Eleonorini krivdi. Napisal sem na polo papirja vse sumljive trenutke:

1. Njena privrženost do ujca, kar je Harwell dokazal.
2. Tajnosten beg neke služkinje iz hiše.
3. Krivda, katere jo je obdolžila njena sestrična, kar sva slišala jaz in Gryce.
4. Njen robec, ki je bil najden na mestu umora.
5. Njeno molčanje o listini, ki jo je vzela iz pokojnikove mize.
6. Ključ knjižnice, ki se je našel pri njej.

To je zelo hudo dokaz,« sem vzdihnil, pregledavajoč opazke, a nato sem napisal na drugo stran:

1. Nesporazum in preprič med sorodniki ni redka prikažen.
2. Izgubljen Hane je zelo važna.
3. Maryna izjava, ki je obdolžila sestrično, a vendar trdi, da se mora zločinca iskati izven hiše. Gotovo, da je prva izjava mnogo hujše zadel, a padla je v času najhujše razburjenosti brez obzira na morebitne posledice.
4. In 5. Nedolžni se čestokrat tako obnašajo, da pade sum nanje.

A ključ! Kaj se naj reče o tej točki? Nič! S tem ključem, do katerega je prišla Eleonora na neumljiv način, je padla sirota v senčo suma, do katerega sem prišel tudi jaz, ko sem bil popolnoma prepričan o njeni nedolžnosti.

Prišedi do te točke, sem zganil polno in vzela roko časopis »Evening Express«. Takoj so mi padlo v oči naslednje vrstice z debelimi črkami:

»Tajnosten umor. Gospoda Leavenworth, znanega milijonarja, so našli mrtvega v njegovi sobi. Po morilecu ni sledu. Grozni umor je bil izvršen z revolverjem. Izredne okoliščine spremljajo ta dogodek.«

Ah! Edina uteha je še bila, da ni ona zaznamovana kot osumljena. Kaj bo prinesel prihodnji dan? Spomnil sem se na pomenljivi Grycejev pogled, ko mi je podal oni nesrečni ključ.

»Ona mora biti nedolžna!« sem ponovil, a takoj sem se vprašal, kdo mi jamči za to. Kaj smo njeno prekrasno obličje? Ves potri sem izpustil časopis in odšel sem doli v nadi, da srečam raznašalca brzojav, katere sem vsak čas pričakoval od gospoda Beeleya. V resnici je prišel. Vzel sem brzojavko ter jo odprl še na pragu. Brzojav je poročal lastnik hotela, v katerem se je gospod Beeley navadno ustavljal.

»Washington D. C. Gospod Evereth Raymond. Gospod Beeley leži bolan. Brzojavka mu ni bila pokazana zaradi posledic. Ali je treba? Thomas Lowerthy.«

Brez misli sem se vrnil v sobo. Kaj sem se ustrašil povratka svojega starega drupa? Kdo bi boljše poznal one tajne niti, ki so ob njem to družino, kakor on? Kdo bi nas mogel boljše pripljati na pravo pot od njega? Ali je mogoče, da se jaz, Everett Raymond, bojih resnice v važni zadevi?

Ne, ne, tega ne more nihče reči o meni! Potegnili sem iz žepa opazke, jih še enkrat pazljivo prečital ter podpisal pod točko 6 besedo: »sumljivo!«

Tu je napisano — in nihče ne more reči, da me je zasleplil bel obraz, da ne bi videl one krivde, katero potrjujejo neovrgljivi dokazi...

Pa vendar sem si ponavljal:

»Če bo zanikovala svojo krivdo, jaz ji bom verjel.«

Tako smo vsi sužnji svojih nagnjenj in predsodkov...

XI.

Poziv.

Jutranje izdaje časopisov so prinesle podrobnosti o umoru. Skoraj z grozo sem čital poročila o preiskavi in odgovorih zaslišanih prič. A zaman sem iskal ono, česar sem se bal najti, prav nič ni bilo omenjeno. Največ se je pisalo kot o so-krivki o Hani, katere je izginila na tako nagel in čudovit način. Da bi bila Eleonora v najmanjši zvezi z umorom, ni nobenemu padlo na um.

Zaključni stavek »Timesa« se je glasil: Detektivki so našli sled za izginulo deklico. — »Herald« je prinesel naslednjo notico: »Veliko nagrado obetajo dediči pokojnega Horacija Leavenwortha za vsako vest o neki Hani Chester, katere je v noči 4. sušca izginila iz hiše 5. Avenue. Omenjeno dekle je irskega pokolenja in je imela komaj 25 let, ter jo je moč spoznati po naslednjih znakih: postava vitka in slabočna, lasje temni, barva obraza sveža, poteze nežne, roke majhne s prsti, na katerih so sledovi igle, noge velike. Zadnjikrat so jo videli v rudeči nabrani obleki, in domneva se, da je pobegnila zavita v robec zelene barve. Na desni roki je imela brazgotino od opeklina, a na levem senu malo sledov po kozah...«

Ta notica je dala mojim mislim novo smer. V čudnem slučaju nisem dosedaj mislil na ubeglo dekle, in gotovo da je vse odvisno od njene izpovedbe. Nisem se pridružil onim, ki so jo proglasili za sokrivo pri umoru, ker v tem slučaju bi bila vzela seboj ves denar, kar ga je imela. Pri preiskavanju njenega kovčega se je ravno nasprotno dokazalo.

Ce je pa morila zalotila pri poslu, kako bi bila mogla ubežati iz hiše, ne da bi bila s svojim krikom vzbudila gospodičen, katerih ena je imela odprta vrata. Prvi poziv nedolžne deklice v takem slučaju je krik, a nihče ni čul glasu. Ona je enostavno izginila. Kaj naj mislim o tem? Mogoče je bila znana z osebo, katere je izvršila umor?